TAKSA PLAĆENA U GOTOVU

CIJENA 4 DIN

OBITELJ

BROJ 5-6

5. VELJAČE 1939

JAGODA TRUHELKA

K naslovnoj slici ovoga broja

Jagoda Truhelka — Prigodom sedamdeset i pete godišnjice života

(Relijef izradila Mila Vod)

Prije sedamdeset i pet godina — baš ovih dana (5. veljače) rodila se u Osijeku vrijedna hrvatska spisateljica Jagoda Truhelka. Svojim se književnim radom ona visoko uzdigla u redovima hrvatskih književnica te je možemo bez svakog okolišanja nazvati jednom od prvakinja hrvatske literature.

U Osijeku je provela prvo razdoblje svoga života, doživjela prve djetinje radosti i žalosti, prve nade i razočaranja — u intimnom krugu svoje obitelji, svojih znanaca i u dodiru s tipičnim licima svoga rodnog grada. Te prve dojmove, koji su redovito kod svakoga čovjeka najjači i kojih se s nekom nostalgijom i radošću sjećamo i onda, kad su u toku zbivanja imali težak i bolan karakter, ponijela je sa sobom u život kao najmiliju baštinu i oni su poslužili za glavnu osnovicu njezinog umjetničkog stvaranja. No temeljna jezgra toga životnog razdoblja ispunjena je radošću i nestašlukom, naivnošću i snovima, neprestanom akcijom i pothvatima, a to i jest nutarnje pokretalo ponajvažnijih njezinih književnih djela. »Zlatni danci«, »Bogorodičine trešnje«, »Dusi domaćeg ognjišta« i »Palčićev kraljevski let« obrađuju baš te momente iz prvog razdoblja njezina života u rodnome Osijeku, sačinjavaju jedinstvo mjesta, vremena i osoba, iznose začarani krug djetinjstva među realnim licima i u stvarnom ambijentu. Po tim je zbirkama pripovijesti Truhelka postala s jedne strane eminentna pjesnikinja mladenstva, a s druge strane pjesnikinja svog rodnog grada Osijeka; ni u jednoj ni u drugoj građi do danas je nijedan hrvatski književnik nije nadmašio.

Tri romana, koja je Truhelka pored spomenutih pripovijesti napisala, (»Vojača«, »Otac« i »Zlatko«) prelaze sa svojom radnjom i interesom na drugi ambijenat i na druge motive, a tome su doprinijeli njezin boravak u Bosni i danas u Zagrebu. S tima svojim romanima i pripovijestima kao i novijom suradnjom u hrvatskim publikacijama, koja se nadograđuje na ostala njezina književna djela (kao i s knjigom »U carstvu duše«) podigla je Jagoda Truhelka sebi trajan spomenik u hrvatskom kulturnom stvaranju.

U našoj je »Obitelji« Jagoda Truhelka štampala više svojih književnih radnja, a sretni smo, da možemo sada prigodom njezinog jubileja iznijeti pred naše čitatelje najnoviji njezin roman »Vječna zaručnica«. Taj roman je dokaz još uvijek svježe i snažne stvaralačke moći naše odlične suradnice, a mi joj želimo, da je dragi Bog još dugo poživi i da nam iznese još mnogo i mnogo lijepih stvari, dobrih lica i plemenitih zgoda iz bogate riznice svoga srca, svoje mašte i svoga uma. L. P.

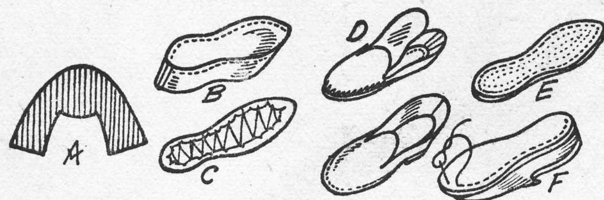
Za slobodne časove

Kako ćete napraviti papuče?

Pretražite jednom svoje ormare i sigurno ćete naći kakvih ostataka štofastih haljina, raznih komadića štofa i komadića lanenog platna. Sigurno ćete naći i kakav komad ruha, koji više ne namjeravate nositi. Zašto da se to baci ili da leži neiskorišćeno u ormaru? Sve to možete upotrijebiti u različne svrhe, a mi ćemo vam ovdje pokazati, kako iz toga možete napraviti lijepe i praktične kućne papuče.

Ovdje se nalazi slika, koja nam jasno govori, kako se papuče mogu napraviti.

Najprije ćemo izrezati gornji dio papuče i potplat iz debelog štofa i iz platna, kako pokazuje sl. A. Onda spojimo krajeve gornjeg dijela, te sašijemo rub gornjeg dijela na potplat (sl. B). Kod toga morate paziti, da papuču sastavljate na krivoj strani, tako da šavovi dođu unutra, a kod podstave se postupa obratno. Sada izrežemo od kartona potplate, obložimo ih tankim vunenim štofom (sl. C) i uložimo u papuče sl D. Izrežemo kose trakove od štofa, s kojima ćemo obrubiti izvana papuče. Šivamo ih tako, da odmah pričvrstimo s njima i karton, koji smo u papuče stavili. Od ostataka štofa možemo napraviti još jedne debele potplate, koje prošijemo čvrstim koncem (sl. E). Ovi potplati nisu niti toliko potrebni, jer smo već u papuče stavili jedne čvrste od kartona. No zimi, kada je hladno, moraju papuče biti tople, pa ćemo te debele potplate prišiti s donje strane na papuče (sl. F).

Vješta će se domaćica znati pobrinuti za što ljepši oblik i izgled papuče, prema ličnom ukusu i nahođenju. Z.

O B I T E L J

ILUSTROVANI ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU

GODINA XI. U ZAGREBU 5. VELJAČE 1939. BROJ 5-6

Emil Laszowski

Uz pedesetu godišnjicu kulturnog rada odličnoga Hrvata

Napisao Dr Velimir Deželić, sin

Kako su polja: Ninsko, Solunsko, Kninsko, Duvanjsko ... k o l i j e v k a države Hrvatske, tako je z a k l o n i š t e najsvjesnijih čuvara hrvatstva i katoličanstva, kroz poznije teške vjekove, ono tlo, kojim protiču rijeke Kupa i Korana, podno Zagrebačke gore, Plešivice i krša naše Like i Bosne.

Stotine starih kula i gradina, ili njihovih ruševina, te kamenih humaka. koje narod još naziva »gradine«, nukaju i gone da čovjek ovdje razmišlja o prošlosti i da traga za povijesnim spomenicima i starinama.

I upravo ovdje u staroj gradini Brlogu na Kupi, rodio se (1. IV. 1868.) potomak plemićke obitelji, po prezimenu pl. L a s z o w s k i, muške loze poljačke, ali po materinom mlijeku i krvi, te po svemu svojemu radu predani istraživač hrvatske povijesti i čuvar hrvatskih starina, dakle rodoljub na djelu.

Roditelji su sina Emilija poslali u svijet, da izuči za liječnika — ali on je bio suviše zaokupljen i vezan uz svoje tlo puno povijesnih spomenika, pa već kao sveučilištarac počne istraživati i pisati o svom Brlogu i Ribniku, Lipovcu i Modrušu. I umjesto medicine, on se daje svom dušom na studij povijesti. (Prvi takov rad tiskan je 10. II. 1889.).

Naš znani povjesničar Vjekoslav K l a i ć proglasio je Emilija pl. L a s z o w s k o g a n a j b o l j i m č i t a č e m s t a r i h p o v i j e s n i h l i s t i n a. Nije ni čudo, kad je on već od djetinjstva u kući s ocem i majkom govorio latinski, a kao dječak čitao stare povelje i zapise gospodara roditeljskoga grada Brloga i mnogih susjednih gradova. Čitanje tih starih papira bila je njedova najveća radost i gotova strast.

EMIL LASZOWSKI

Još i ne svršivši sveučilišta, njemu uspijeva, da uđe u Z e m a l j s k i a r k i v Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i tu ostaje on u službi svega svoga života. Laszowski je upravo prvi naš arhivar-stručnjak. On je svojim rukama sredio čitav ogromni skup starih spisa Zemaljskog arhiva i preselio ih u današnju zgradu na Mažuranićevom trgu u Zagrebu. A uređivao je također i proučavao gotovo sve ostale arhive županijske i crkvene u Banovini, pa i onaj grada Zagreba. A tragao je i po arhivima u Beču, Budimpešti, Pragu, Brnu, Innsbruku i drugdje. Stotine je članaka i studija napisao o onom, što je pronašao pri svom mučnom poslu. On je iz praha, tmine i zaboravi na danje svijetlo iznio bezbrojne dokumente hrvatske prošlosti. I ne samo kao stručni pisac, on radi neumorno da također popularizira dične spomenike hrvatske prošlosti; da ih oživi, da ih ucijepi u svijest najširih slojeva naroda.

Poznato društvo »Braće hrvatskoga zmaja« njegovo je djelo. On mu je osnivač, prvi i najmarljiviji radnik, koji daje zasebno obilježje rada tome društvu, da upozorava, da čuva i da nas uči ponositi se našom starinom. »Neka naše rodoljublje ne bude apstraktno — nego stvarno vezano: uz hrvatsku grudu; uz rodne domove naših kulturnih velikana; uz mjesta, gdje se zbio koji važni događaj; uz predmete i rukopise naših vođa, radnika i rodoljuba ...«

Taj mučni, sitni, praktični rad Emilija pl. Laszowskoga učinio ga je poznatim posvuda, gdje žive Hrvati. Uz obilni književno-naučenjački i publicistički rad (taj nam je nemoguće ovdje navoditi) ovo njegovo upozorivanje na drage naše starine; ovo popularizovanje i čuvanje povijesnih uspomena; ovo oživljavanje i konkretizovanje svega, čime treba da se ponosimo — to je sigurno najveća zasluga našeg jubilarca. Tu je on bio prvi i zato je zaslužio časni naslov:

Čuvar hrvatskih starina.

Humoreska

Slučaj s djetetom

Napisao Karel Čapek

Veliki češki pisac Karel Čapek, poznat i u hrvatskoj literaturi i kazalištu po nekim prijevodima brojnih njegovih djela, umro je na Badnjak 1938. navršivši 48 godina života. Bio je masarykovac, ali je na smrti zaželio, da bude kršćanski pokopan. Dajemo ovdje za ogled njegove umjetnosti iz zbirke »Pripovijetke iz drugoga džepa« dražesnu pripovijetku, koja pokazuje Čapekovu silnu vještinu, da se uživi u radosti i tuge običnih ljudi.

»Kad se ovdje već govori o komesaru Bartošku,« reče gospodin Kratochvil, »onda se sjećam jednoga slučaja, koji također nije došao u javnost: to je onaj slučaj s djetetom. Tako jednom dotrči na komesarijat k tomu Bartošku nekakva mlada gospođa, žena jednoga savjetnika od državnih imanja, nekakvoga gospodina Lande, ljuto plačući, da nije mogla ni disati od jecanja. Onome Bartošku bilo je žao, premda je imala otečen nos i bila je sva pjegava od toga gorkoga plača, i mirio ju je, koliko je to već sposoban onakav stari neženja i k tomu još policista.

»Ali za pet ran Božjih, mlada gospica,« odgovorio joj je, »ta prestanite već, ne će vam on glavu otrgnuti, ispavat će se, pa će opet biti dobro: a ako pravi odviše velike skandale, onda će s vama ići eno Hochman, pa će mu dati dvije tri po glavi: ali vi, gospa, ne smijete svome mužu davati razloga da bude ljubomoran; no eto, to je sve.«

Naime da znate, takvim načinom na policiji izravnavaju veći dio tih familijarnih tragedija.

Ali ona gospođa samo je zanijekala glavom i plakala je, da je bilo grozno gledati.

»Ma, zeca vam,« pokuša gospodin Bartošek u druge diple, »dakle on vam je pobjegao, je li? Slušajte, pa on će se opet vratiti, onaj lopov lopovski: baš vam je vrijedan, ugursuz, da se radi njega toliko uzrujavate!«

»Go-gospodine,« zacvili ona mlada gospica, »pa meni su na ulici ukrali dijete!«

»Ma idite,« reče gospodin komesar nepovjerljivo, »što bi radili s djetetom? Možda je samo nekamo zatrčalo.«

»Nije zatrčalo,« jecala je ona nesretna mamica, »pa Ružica ima istom tri mjeseca!«

»Aha,« reče gospodin Bartošek, koji nije imao ni pojma, kad takvo dijete počinje hodati. »A kako su vam to, molim vas, mogli ukrasti?«

Malo po malo je iz nje izvukao, kad je unaprijed prisegao svim prisegama, da će on to dijete sigurno naći, da je umiri. Dakle bilo je ovako: Gospodin Landa je baš putovao službeno po državnim imanjima, a gospođa Landova htjela je izvesti Ružici lijep ubruščić oko vrata: i dok je u končanoj trgovini birala svilu za taj ubruščić, ostavila je kolica s Ružicom vani: kad je izašla van, nema ni Ružice ni kolica. To je bilo sve, što je za dobre pol ure mogao od te uplakane mamice doznati.

»No dakle, gospođo Landova,« reče konačno komesar Bartošek, »ne će biti tako zlo: gledajte, pa tko bi ukrao dijete? Prije će netko kakvo fakinče ovdje ondje odložiti, takav sam slučaj već, mislim, imao. Ja mislim, da takvo derište nema nikakve vrijednosti, to se većim dijelom ne da prodati ni založiti; ali kolica imaju vrijednost. I perinice — bile su i perinice, zar ne? — imaju također vrijednost: takvu stvar već vrijedi ukrasti. Ja mislim, da je netko ukrao samo kolica i one perinice: rekao bih, da je to bila ženska, jer muškarac s kolicima bio bi možda odviše napadan. No pa ta ženska će to dijete opet negdje baciti,« reče Bartošek umirljivo. »Molim vas, što bi s njim radila? Ja mislim, da ćemo vam to sisavče još danas donijeti, kad se negdje nađe.«

»Ali kad će Ružica biti tako gladna,« naricala je mlada mati, »ona je već sada trebala piti mlijeka!«

»Mi ćemo je napojiti,« obećavao je komesar, »samo sad idite kući.« I pozove jednoga policistu u civilu, da tu gospođu otprati kući.

Popodne pozvoni sam komesar kod one mlade gospođe.

»Dakle, gospođo Landova,« javi, »kolica bismo već imali: sad nam fali samo ono dijete. Onu kočijicu našli smo praznu u veži jedne kuće, gdje djece i nema. Bila je došla k pazikući jedna gospođa, da će samo nadojiti dijete: no pa onda je otišla. Mrska stvar,« reče klimajući glavom, »dakle ipak je ta osoba htjela ukrasti onoga crvića i ništa drugo. Ja mislim, draga gospođo, kad je toj osobi toliko bilo stalo do tog djeteta, da ga ne će nikako oštetiti, niti će ga pojesti: ukratko možete biti bez brige, i gotovo.«

»Ali ja hoću svoju Ružicu natrag!« vikala je gospođa Landova očajno.

»Onda nam, gospođo, morate dati fotografiju ili opis toga djeteta,« reče komesar službeno.

»Ali, gospodine komesaru,« plakala je ona mlada gospođa, »tä znate, da se djeca prije godine dana ne smiju fotografirati! Kažu, da to nije dobro, da dijete onda ne će rasti.«

»Hm«, reče komesar, »onda nam barem tu cvilidretu opišite.«

To je mamica načinila vrlo opširno: Ružica ima, kaže, tako lijepe vlasi i nosić i tako krasne očice, i važe četiri stotine devedeset grama, i ima onako lijepe nabore na nožicama . . .«

»Kakve nabore?« pita komesar.

»Takve, da bi ih čovjek izljubio,« plakala je mamica. »I takve ima slatke prstiće, i tako se na mamicu smijala . . .«

»Ali, za ime Božje, gospica,« galamio je gospodin Bartošek, »po tome je ne možemo poznati! Ima li kakav poseban znak?«

»Ima ružičaste vrpce na kapici,« jecala je mamica. »Pa svaka curica ima ružičaste vrpce! Za sve svete, gospodine, nađite mi moju Ružicu!«

»A kakve ima zube?« upita gospodin Bartošek.

»Nikakve, pa jedva ima tri mjeseca! Da znate, kako se na mamicu smijala!« Gospođa Landova

padne na koljena: »Gospodine komesaru, recite, da ćete mi je naći!«

»No gledat ćemo,« reče krupnim glasom gospodin Bartošek u neprilici. »Molim vas, ustanite! Gledajte, tu je pitanje, zašto ju je ta žena ukrala. Možete li mi reći, za što služi takvo dojenče?«

Gospođa Landova izvali na njega oči.

»Pa to je najkrasnije što može biti na svijetu,« tumačila je. »Gospodine, zar u vama nema nikakvih materinskih osjećaja?«

Gospodin Bartošek nije htio priznati taj nedostatak i reče brzo:

»Ja mislim, da je takvo napršče mogla ukrasti opet samo mati, koja je izgubila svoje vlastito mlado, pa hoće imati drugo. Znate, to je, kao kad vam netko u krčmi uzme šešir: onda vi izberete drugi i idete. Dakle to sam već uredio: dao sam oglasiti, gdje je komu u Pragu umrlo dijete od tri mjeseca. Naši ljudi ići će pogledati, razumijete li? Molim vas, po tom vašem opisu ne ćemo je poznati.«

»Ali ja je poznam,« jecala je gospođa Landova.

Kad se gospodin Bartošek vratio na komesarijat, rekao je svojim ljudima: »Slušajte, tko od vas ima tromjesečno derište? Pošaljite mi to ovamo.«

I tako gospođa jednoga stražara donese mu svoje najmlađe. Gospodin komesar dao ga je razviti i kaže:

»Pa to je mokro. Dakle vidiš, ima dlaku na glavi i nabore na nožicama ima također. Ovo će biti nos, zar ne? A zuba isto nema. Molim vas, gospa, po čemu se pozna takvo dojenče?«

Gospođa stražarovica pritisne svoje najmanje dijete na njedra.

»Pa to je moja Marica,« reče ponosno. »Zar ne vidite, gospodine komesaru, da je cijeli tata?«

Gospodin komesar pogleda nesigurno na stražara Hochmana, koji se naježene kose i naborane gubice cerio na svoga potomka i pravio mu debelim prstom »tititi« i govorio »vauvau«.

»No ja ne znam,« mrmljao je komesar, »ovaj nos vidi mi se malo drugi, ali možda će joj još narasti. Čekajte, idem u park pogledati, kako izgledaju nejačad. Eto to je, svakakve džepare i žicare naš čovjek odmah opazi, ali s ovim punoglavcima u perinicama, s tim nemamo posla.«

Za jednu uru Bartošek se vratio sav satrven.

»Slušajte, Hochmane,« reče, »pa to je strašno, sva su ta djeca jednaka! Pa kako ću načiniti opis? Traži se tromjesečno djetešce, ženskoga spola, ima vlasi, nosić, očice i otraga faldice: osobit znak — važe četiri tisuće četiri stotine i devedeset grama. Je li to dosta?«

»Gospodine komesaru,« reče onaj Hochman ozbiljno, »one gramove ja ne bih metao unutra: takvo štene važe jedan put više, drugi put manje, prema tome kakvu ima probavu.«

»Za pet ran Božjih,« jadikovao je komesar, »pa kako ja to mogu sve znati? Dojenčad, pa to nije naš referat! Slušajte,« reče najedamput,

KAREL ČAPEK (desno) SA SVOJIM BRATOM

kao da mu je odlanulo, »kako bi bilo, da to objesimo na vrat komu drugomu, recimo Zaštiti matera i dojenčadi?«

»Samo mi to imamo ovdje kao krađu,« prigovori onaj stražar.

»To je istina,« promrsi komesar. »Bože, da je to ukradena ura ili druga pametna stvar, onda bi se čovjek znao snaći: ali čovječe, ja nemam pojma, kako se traže ukradena djeca!«

U taj čas otvore se vrata i jedan stražar dovede gospođu Landovu, koja je plakala.

»Gospodine komesaru,« prijavi, »ova gospa htjela je jednoj gospođi na ulici oteti dojenče iz ruke i pri tome načinila je velik izgred i sablazan. Pa sam je pokupio.«

»Za ime Božje, gospođo Landova,« okosi se na nju komesar, »šta nam to radite?«

»Pa to je bila moja Ružica,« cvilila je mlada gospođa.

»Kakva Ružica!« reče onaj stražar. »Ona gospođa bila je iz Budečke ulice, a ono dijete njen trogodišnji mali.«

»Eto vidite, vi nesretna osobo,« počeo je vikati gospodin Bartošek. »Ako nam se budete još jednom u to pleli, onda ćemo vam tu stvar baciti, razumijete? Čekajte,« sjeti se najednom, »kako se zove to vaše dijete?«

»Mi je zovemo Ružica,« jecala je mamica. »Duda, Dididi, jabuka, anđelak, košuljica, tatina, mamina, žabica, bekina, pusica, pipa, pipica, črvek, ptičica, zlato . . .«

»I ona sve to razumije?« pita gospodin komesar, kojemu je zapeo dah od čuda.

»Ona sve to razumije,« uvjeravala je mamica kroz plač. »I tako vam se smije, kad joj govorimo bau bau, mišek ili tititi.«

»To će nam biti od male koristi,« mislio je na glas gospodin komesar. Moram vam na žalost reći, gospođo Landova, da nijesmo uspjeli. U

onim obiteljima, gdje je bila prijavljena smrt djeteta, vaše Ružice nema: to su već sve naši ljudi optrkali.«

Gospođa Landova gledala je ukočeno preda se.

»Gospodine komesaru,« izlanula je u naglom sijevu nade, »dat ću deset tisuća onomu, tko mi Ružicu nađe! Raspišite nagradu, tko vas dovede u trag mojemu djetetu, dobije deset tisuća!«

»Ja ne bih toga radio, draga gospođo,« reče gospodin Bartošek sumnjajući.

»Vi nemate osjećaja,« plane mlada gospođa. »Ja bih dala cijeli svijet za svoju Ružicu!«

»Pa, kako hoćete,« mrmljao je gospodin Bartošek zlovoljno. »Ja ću to oglasiti.«

»To je težak slučaj,« uzdahnuo je, netom su se za njom zatvorila vrata. »Čekajte, ja znam, što će se sada dogoditi.«

To se je zbilja dogodilo: drugi dan donesu mu tri tajna policista svaki po jednu tromjesečnu curicu, koje su strašno vrištale, a jedan, to je bio onaj Pištora, pomolio je samo glavu na vrata i kesio se:

»Gospodine komesare, ne bi li mogao biti muškić? Dječarca bih imao, i jeftino!«

»To imamo od te nagrade,« psovao je gospodin Bartošek. »Malo, pa ćemo imati ovdje čitavo nahodište. Prokleti slučaj!«

»Prokleti slučaj!« govorio je, kad se vraćao u svoj bećarski stan. »Rado bih znao, kako ćemo to dijete naći.«

Kad je došao kući, nađe ondje svoju dvorkinju, onakvu zubatu babu broj jedan, kako sva sja od ushita.

»Hod'te samo pogledat, gospon komesar,« reče mu mjesto pozdrava, »onu vašu Barinu!«

Morate znati, taj gospodin Bartošek imao je čistokrvnu kuju bokserku, Barinu, koja je imala devetero štenadi, i sad je kod njih ležala, vrtjela repom i blaženo se smiješila.

»Samo pogledajte,« čavrljala je ona dvorkinja,« kako se tima svojim štencima gizda, kako se s njima špinči, mrha! Baš kao svaka mati!«

Gospodin Bartošek se zamisli i kaže:

»Mamica, je li to istina? Rade li to matere?«

»Neg kak!« izjavi ona dvorkinja. »Samo probajte pohvaliti kakvoj materi njeno dijete.«

»To je zanimljivo,« mrmljao je gospodin Bartošek. »Čekajte, kušat ćemo.«

I tako drugi dan bile su vam sve matere u Pragu upravo izvan sebe od ushita. Čim su izašle van s djetetom, u kolicima ili na ruci, već je kod njih uniformirani redar ili kakav gospodin u pelerini, kesi se na to njihovo raskošno djetešce i škaklja ga ispod brade.

»Imate lijepo djetešce, gospođo,« govorio je prijazno, »a koliko ima mjeseci?«

Ukratko, to je bio za sve mamice dan radosti i ponosa.

I već u jedanaest ujutro dovede jedan tajni agent komesaru Bartošeku nekakvu blijedu žensku, koja se tresla:

»Susreo sam je s kolicima, i kad sam joj rekao: ‚Joj, joj, imate drago djetešce, a koliko ima mjeseci?' — tako vam me je hudo pogledala i sakrila dijete za zastore. Onda sam joj rekao, hodite sa mnom, gospa, i nemojte praviti galame.«

»Skočite po gospođu Landovu,« reče komesar. »A vi, osobo, recite mi za Boga, zašto ste to dijete ukrali?«

Ona osoba nije dugo ni tajila, odmah se zaplela. Imala je curicu, koja je posljednje dane malo bolovala od trbuška i dvije je noći vikala. Treću noć dala mu je ona ženska u postelji sisati i pri tom je usnula: i kad se probudila, bilo je, kaže, dijete modro i mrtvo.

»Ja ne znam, kako je to moguće,« reče gospodin Kratochvil s nekom sumnjom.

»Moguće jest,« umiješa mu se u riječ doktor Vitasek. »Prvo, ona se mati nije ispavala: drugo, ono dijete imalo je jamačno katar i nekoliko dana nije htjelo primiti sisu. Zato je sisa bila odviše teška, i kad je ona mati zaspala, sisa je klonula djetetu na nosić i dijete se ugušilo. To se konačno može dogoditi. Onda dalje.«

»Možda je dakle tako bilo,« nastavi gospodin Kratochvil. »Kad je u jutro ona žena vidjela, da je njeno dijete mrtvo, išla je prijaviti na župni ured: ali putem je vidjela ona kolica gospođe Landove, pa joj je došlo na pamet, da bi mogla to dijete uzeti.

»Eto dakle,« reče gospodin Kratochvil, »tako je ukrala ono dijete s kolicima, a ona kolica ostavila je onda u veži tuđe kuće: a onu Ružicu odnijela je kući mjesto svoje Zdenčice. Ali mora da je bila nekakva luda ili čudna ženska, jer je svoje mrtvo dijete metnula dotle u ledenicu: htjela ga je, kaže, po noći negdje zakopati ili odložiti, ali se nije usudila.«

Međutim dođe ona gospođa Landova.

»Dakle, mlada mamice,« kaže joj gospodin Bartošek, »evo vam vašega črveka.«

Gospođu Landovu polile su suze:

»Pa to nije moja Ružica,« reče naglo. »Ružica ima drugu kapicu.«

»Do bijesa,« vikne komesar, »razvijte to dijete! »I kad je ležalo na njegovu pisaćem stolu, odigne ga za nožice i reče:

»Sad pogledajte, kakve ima otraga nabore!«

Ali gospođa Landova već je klečala na zemlji i ljubila onomu napršćetu ručice i nožice. »Ti moja Ružice,« vikala je kroz plač, »ti ptičice! Dididi, ti bekina, ti mamina rožica, moje zlato . .«

»Molim vas, gospođo,« reče gospodin Bartošek mrgodno, »prestanite, jer ću se na moju dušu oženiti. A ono deset tisuća dajte za siromašne matere, jeste li razumjeli?«

»Gospodine komesaru,« reče gospođa Landova svečano, »uzmite malo na ruke to dijete i napravite mu križić!«

»Mora li to biti?« mrmljao je gospodin Bartošek. »Kako se to primi? Ma gledajte, već je počelo bečati! Nate, uzmite ga odmah!«

I to je već kraj toga slučaja s djetetom.

Preveo Antun Šimčik

VJEČNA ZARUČNICA

NAPISALA JAGODA TRUHELKA (Nastavak)

Andrija se na to pitanje iznenada trgnuo, kao kad je sada i njemu samome došlo, da se to prvi put pita. Da nije bio mrak, bilo bi se vidjelo, kako je čak polako i pocrvenio isto tako nenadano i bez priprave, kao što ga je zateklo samo to pitanje. No druga primjedba uspostavila je odmah časovito uzljuljanu ravnotežu. Prihvatio ju je tako brzo i neobično brzo, da bi se boljemu uhu, nego što je vodeničarevo od vječitoga klopotanja na po ogluhnulomu, pričinilo, kako se time htjela da prikrije nekakva zabuna, što li, i neobična i sama o sebi, i za nj, čovjeka razborita i mirna. I dosta se brzo snašao.

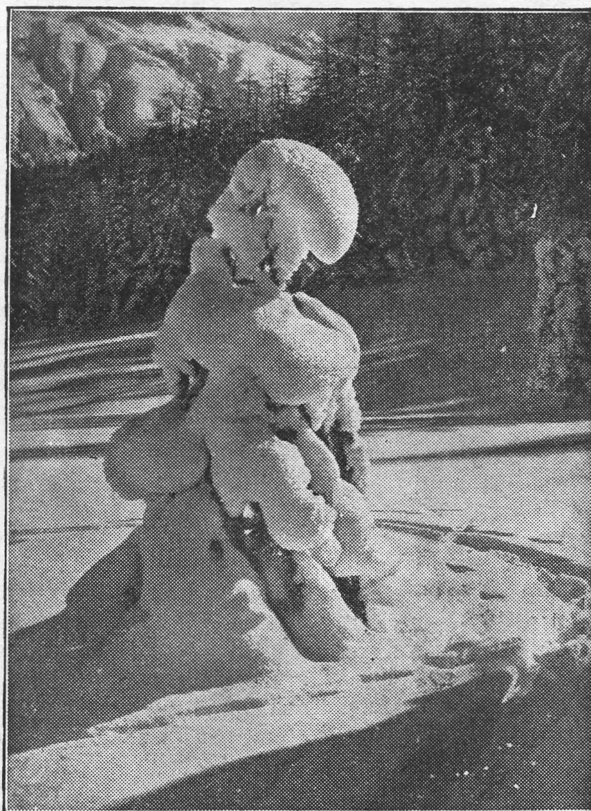
»Eh, nije samo srodstvo i take,« rekne, kao da bi se htio ispričati, »nego, kad je stari Lulić bio na umoru i ja se — onda još momčić od trinaest, četrnaest godina — desio kod njega, on meni: neka čuvam i branim Maricu, kad ostane sirota bez oca; ima doduše mater, no i ona je luda, pa će dijete ili zatući ili mazenjem pokvariti. U tom joj ne će koristiti ni braća, jer se boji, obojica će se probećariti... a ti si joj — reče mi — uvijek bio dobar, kao da si joj rođeni brat...«

Kad su onda obojica, vodeničar i njegov kasni gost umotani u debeli gunj, ležali na kukuruznom dušeku ispod strehe, okolo njih proticala Drava s podmuklim šaptom, strugala okolo vodenice i ispod nje pa glasnim klopotanjem okretala veliki točak, da se sav mlin ritmički tresao i pomalo uspavljivao, onda je Andriji došlo po drugi put danas isto pitanje i on je sada tražio i odgovor. Najprije je sam sebi rekao, da tako dalje ne može da ide i da tu treba doista da se učini kraj. Kraj, ali čemu kraj? No pa ovim, što se s Maricom sve radi i događa, jer je on bio uvjeren kao u Sveto pismo, da sve biva i bez njezina pristanka i volje, samo pod pritiskom slijepe poslušnosti materi.

Ali kako da se učini kraj? Zar se on smije miješati u njihove stvari? S kojim pravom? A zar mati nije u pravu, kad hoće da uda kćer? Otkud njemu pravo, da je on poduči, na kakav će ona to način učiniti? Ako ga je pokojni Lulić i molio, da pripazi na Maricu, opet ga nije postavio za službenog skrbnika.

Prevrćući tu brigu po pameti okolo unaokolo, nikako nije mogao dugo zaspati, nego se i sam prevrtao pod gunjem, dok ga u neke ipak ne uljulja u sanak Dravina vječna pjesma i vodenična trešnja. Posljednja mu je bila misao, da će već i tu Bog dati pomoć i stvar će se najposlije riješiti, kako će biti najbolje, a da on ne treba dalje da razbija svoju glavu, kako nije ni inače volio, da suviše vrši mučni posao razmišljanja. Kad ga je probudila predjutarnja hladovina, brzo se digne, ostavi iza sebe druga još u dubokom snu, pa se uputi kroz zaspali varoš svojoj kući. Tamo naređi kalfi, što ima da radi, pokupi nešto posla i alata, i u to mu dopadne ruku ko slučajno i ništa osobito ne misleći, ostatak one fine bijele kože, od koje je nedavno bio skrojio cipelice sučevoj kćeri za vjenčanje i od puke besposlice bio izmjerio još jedan par, da ga do zgode sašije, kad se nađe mušterija. Čak su tu još zaostali i nacrti grana i cvjetova, što ih je Marica, ispomažući mu do zgode, zacrtavala i svilom istamburirala, pa će on sada, njima uresiti ivice i šavove bijele kože, imat će za to dosta i povoljnijeg vremena i mira u vinogradu nego kod kuće, gdje ga svaki čas netko smeta i buni.

I dok je on tako između okopavanja i obrezivanja loze vinove, uz pjesmu kosova, i cvrčanje cvrčaka i ciku popaca pomalo izrađivao jedno malo remek-djelo, dozrijevala je u tišini vinogradskoj čudesna misao i u njegovoj glavi, potajna, ustrajna i solidna, kao što je i sam bio, drozrijevala i jednoga dana iskrsla gotova u sami čas, kad su iz njegovih ruku izišle ove nada sve divne postolice. I čim se stvori misao, e su upravo kao rođene za vilu ili čak i za zaručnicu, zaustavi se taman na toj posljednjoj riječi,

ZIMSKE LJEPOTE NAŠEGA GORSKOG KOTARA OBASJANE SUNCEM (Foto Štajner)

usvoji je onaj čas i odluči, da ih daruje Marici, drugi svoga djetinjstva i da se njom i oženi. I tako je onda došlo, da se on toga dana pred Veliku Gospu našao na putu, da izvede svoju odluku i nakanu...

Kad je Andrija tako stigao do polovice Podravine, njegovi su se koraci iznenada počeli smanjivati i zaustavljati. Ne možda zato, što bi tu bio nabasao na nešto novo i neobično. Sve je tu bilo kao oduvijek. Stara Drava plazila je još istim tempom niz vodu, naoko nedužna i bezazlena, a zapravo nagla i podmukla. Kao golema zmijurina, šarena i svjetlucava, šuljala se između čupavih vrbika, ispred niza kućica pod šiljastim trstenim krovovima, koje su nekako radoznalo i lukavo govorile s drugoga kraja rijeke kao lica starih baka pod crnim ubradačem. I s ove strane davno su poznate i pouzdane vodenice, crne kao golemi sanduci mrtvački sa velikim bijelim slovima pod strehom, sa kojih je nekadašnje đače nedouče učilo čitati imena vlasnika vodeničara. I ogromna vodenička kolesa, nalik na orijaške paučine, okretala se istim ritmom kao oduvijek, prskala niz lopate vodene slapove i sipale kaskade biserja oko sebe, klokaćući staru pjesmu i sučući priče o Čosi vodeničaru o zelenim vodenjacima, vrućim pogačama i stravičnim utopljenicima, koji su se hvatali ispod vode točka, da zaustave meljavu, kad sebe ne mogahu da spasu.

Kao da je za čitava puta dovle spavao pa se iznenada probudio i osvijestio, stane da se pita, što on to sada zapravo radi, namjerava, kamo se zaputio, i u što upustio? Hoće zar momak da se ženi? A zar je to samo tako: ko iz neba pa u rebra, otići pa...? I šta sada? Htio zar mimo običaj bez prosca i posrednika, bez upita i izvida? Da nitko, bajagi, ne sazna! A može l' se to? Jer najposlije ne radi se samo o njemu; tu je još i djevojka, a što je još gore, i mati! Hoće l' pristati cura, hoće l' je dati majka?

Andriju oblije znoj od glave do pete i nesamo zato, što je sunce ljudski pripeklo. Skida šešir, tare glavu i vrat. Hvata ga muka, za kakve još nije znao. Da je ipak prije dobro promislio, posavjetovao se s prijateljem, pitao sestru pa makar čak i samu Lulićku, koliko bi mu baš to bilo najmrskije. Da odustane i da se vrati? A zašto je onda tri nedelje dana oko toga razbijao glavu i najposlije i odlučio? Je l' to muški? He, Andrijo, brate moj! I odnekale ču se glas: Da nijesi kukavica sinja?

I sad da ste vidjeli Kumandriju! Ko da ga je cijela guja, sav se protrese, uspravi se kao greda, oštro nabije šešir na glavu i žestoko zakoraknuvši zagazi putem, samo što se nije potresla zemlja. Ne gledeći ni lijevo ni desno, nego poduzetno mašući rukama zagrabi velikim koracima mimo sve dulje tarabe i sve rjeđe kućice, dok se najposlije ne nađe pred jednom od posljednjih, Lulićevom, i bez otezanja i oklijevanja prekorači strmi prag. Vrata zaškripe, brava šklocne i pred njim zine usko dvorište i dugački trijem. Na dnu trijema, u sunčanom dvoru vijalo se po modrom zraku razapeto platno, i naduvalo na vjetriću kao bijeli oblaci. Kokoši negdje tiho kokorakale i Andrija nehotice stupao tiše, kad se zaputio uza trijem.

Nikoga nema. No da, Lulićka bit će iza kuće zabavljena steranjem rublja, a u sobi sjedit će Marica na svom običnom mjestu za prozorkom, a kroz prozor između zelenila muškatla, sitna bosiljka i čupava ružmarina ulazit će protuljeno svijetlo dana u sobu, pomiješana mirisima dunja i jabuka i bilja, što se po našim kućama na gredama ispod stropa suše i poradi lijepa i ugodna vonja, a i da bi se manje osjetila duha plijesni i vlage, obična u podravskim kućama i stanovima naše varoši.

Stigne tako i do kuhinjskih vrata. Noga se već digla, da prekorači prag, kad li začuje iz sobe tiho pjevanje, tiho tihano kao od ptičeta kad u snu cvrči. To tamo pjeva Marica. I baš njegovu pjesmu pjeva! »Oj jesenske duge noći...« Pjesma, što ga je u ušima od svih jedina pratila po svijetu. I baš danas dočekuje ga ista ona. Nije li to dobar znak?

Tako ga je zanijelo, da mu je srce zakucalo kao momčetu golobradastom. »Oj jesenske duge noći, — kad će dragi opet doći...!« čulo se jasno i s puno zanosa i čudne vatre. Već ne smije odmah u sobu. Tiho se prikuči vratima i zaviri oprezno, da ga ne bi odmah opazila. I najprije nije puno ni vidio. Soba polutamna, a oči pune sunčane svjetlosti od puta, nijesu u prvi mah ništa drugo razabirale osim bijelo lice djevojačko u dnu sobe. Ali onda ugleda još nešto i to ga tako zapanjilo, da mu je noga ostala kao ukopana.

Marica nije bila sama. Spram nje s druge strane prozora sjedio mlad muškarac, a između njih tanka noga rukavičarske staljke. Bio je obučen u tamno odijelo sa svijetlim pucetima, iz široke ogrlice dizao se goli vrat, nad njim rumeno lice, svijetlo plavi brci poduzetno uzvraćeni, plava kosa kovrčala se nad neobično bijelim čelom, a oči mu — Bog ih oslijepio! — bez srama i razora zijaju u Maricu, ko da će je progutati!...

Osta Andrija, ko da ga je grom ošinuo. I prva mu je kretnja bila, da se okrene i da se vrati, otkud je i došao. No na vratima se sudari s Lulićkom, koja je upravo dolazila iz stražnjega dvorišta s brdom osušena rublja u naramku.

Odmah je stane prijateljska dreka:

»Je si l ti to, Andrija? A kamo te tako dugo, da te nijesmo vidjele, ima pola vijeka? Zar si sasvim zaboravio na nas sirote?«

Od samih prijekora jedva je Andrija došao do riječi pa da promrsi kakvu takvu ispriku. No Lulićka ga nije ni slušala, nego sve jednako drobeći svojim bučnim načinom, makar za ovu zgodu naročito umotanim u suštu ljubežljivost i finoću izražaja, turala ga ispred sebe kroz kuhinju pa k otvorenim sobnim vratima. Tako se Andrija, hoćeš nećeš, dohvatio i praga i samo što nije glavom udario o gornji dovratak, ko kad je bio veći i od samih vrata i sobnih greda. Više srljajući nego pravilno hodajući nekako se uvali u sobu i promrsi kroza zube »Hvaljen Isus«.

(Nastavit će se.)

Žena u svom zvanju

Donosimo neke od stiglih odgovora na našu anketu. Ostale ćemo donijeti drugi put. Molimo i ostale svoje čitateljice, neka svakako pošalju svoje priloge, koje ćemo redom objavljivati u narednim brojevima.

Br. 3.

ŽENA ŽRTVA ČISTE LJUBAVI

Po mom shvaćanju poziv žene stoji u tom, da bude miomirisna žrtva čiste i nesebične ljubavi, koja sve više izgara na oltaru ljubavi, dok ne izgori i sasvim na slavu Božju i za dobro bližnjega.

A eto, ja u svome zvanju mogu da budem takva žrtva u pravom značenju te riječi!

Svršila sam sveučilište. Bila sam imenovana za suplenticu na gimnaziji, ali radi svojih bolesti nijesam mogla preuzeti službu. Tih bolesti imam na pretek. Boli su kadkada neizdržive. Već dvije godine imam trajnu temperaturu (oko 38° C). Odbačena sam od sviju svojih, jer se nijesam htjela iznevjeriti svome Bogu. Ipak stan i hranu mi daju, a za lijekove, rublje, odijelo, obuću i sve druge potrebe moram skrbiti sama. U tu svrhu dajem instrukcije, ali gdjekada uz najveće muke i boli. A po temperamentu sam izraziti melankolik.

Sve svoje tjelesne i duševne boli prinosim za vječno spasenje svojih, ali u prvome redu za dobre svećenike i dobar svećenički podmladak.

To je prema izjavi ispovjednika moje zvanje.

Kako da onda sa svojim zvanjem ne budem zadovoljna i prezadovoljna?

To me zvanje poput jakog čistilišnog ognja sve više čisti od mojih slaboća i daje mi priliku, da postanem zdravo i oplemenjeno drvo, koje će rađati plodove nesebične ljubavi za moga Boga i bližnjega (naročito za svećenike).

U tom stoji dobrobit moga zvanja. Njoj se najviše radujem.

Nedostatak je moga zvanja bar za sada, što nemam prilike za još veće žrtve. A poteškoća je u tom, što sam sama po sebi veoma slaba.

U životu sam željela samo to, što i sada vruće želim, da budem prava »službenica Gospodnja«, koja se predaje Bogu svome potpuno na raspolaganje, da se tako na meni ostvare one osnove, što ih Bog ima od vijeka sa mnom. To najbolje odgovara mojoj naravi, sklonostima i željama.

Tako zamišljam sretan život u svome zvanju. X

Br. 4.

MOJ JE IDEAL MAJKA I DOMAĆICA

Majka sam i domaćica preko 30 godina. Sa svojim sam zvanjem posve zadovoljna i ne želim promijeniti položaja. Volim svoju djecu, dom i bašću i toliko sam zaposlena, da se nikada ne dosađujem.

Moj posao me veseli i razonođuje, jer sve radim, kada i kako sama hoću.

Više puta je i kod mene pomućena sreća malim nesporazumcima, trvenjima i bolešću, ali to je neizbježno u svakom zvanju.

Potpuno sam uvjerena, da je najidealnije za svaku ženu biti majka i domaćica i da može samo u tom zvanju naći mir, zadovoljstvo i sreću.

Beatrica T.

Nastavak velikog natječaja »Obitelji« nalazi se na 16. str. ovoga broja. Jeste li riješili sve dosadašnje upite?

Upotrebite zgodu, da dobijete koju od preko 500 lijepih nagrada, koje će biti podijeljene među naše natjecatelje!

Desno: ZIMA
Naslikao F. Kovačević
(Slika s izložbe „Pola vijeka hrvatske umjetnosti")

S otvorenja slovačkog sabora

Napisao Dr Josip Andrić

Prije četiri mjeseca ostvarila je Slovačka svoju autonomiju, za koju se punih 20 godina borila. Ideal Andreja Hlinke, koji je postavio sebi za cilj ostvariti samostalnost Slovačke u državnoj zajednici sa Češkom, sretno je ostvaren. To ostvarenje je nažalost došlo s velikim narodnim gubicima i za Slovake i za Čehe, jer s češke strane nije bilo dovoljno razumijevanja, da pristanu na ostvarenje slovačkih težnja u povoljnijim prilikama. Iako su gubici bolni i teški, oba naroda su se snašla u novoj situaciji i postavili nove temelje svom zajedničkom državnom životu.

Dne 6. listopada 1938. ostvarena je slovačka autonomija, koja je 22. studenoga uzakonjena zajedničkim parlamentom u Pragu. Kruna slovačkoj autonomiji je slovački sabor, za koji su obavljeni izbori 18. prosinca i koji je svečano otvoren 18. siječnja ove godnie.

Poznavao sam Slovačku od prvih njenih dana borbe za autonomiju. Zalazio sam u nju za posljednjih 19 godina više puta i dolazio u izravni doticaj s njenim narodnim i kulturnim predstavnicima. Bio sam i u osobnom poznanstvu s vođom slovačkog naroda Andrejem Hlinkom i upoznao njegove ideje i težnje iz vlastitih razgovora s njim. Vidio sam Slovačku i u njenim najtežim danima, kada se na vrhuncu svoje borbe za autonomiju našla sva okupljena oko mrtvog svog vođe Hlinke u kolovozu prošle godine ne znajući, kakvim najbližim danima ide ususret. A kad je u stečenoj autonomiji uzela sama svoju sudbinu u svoje ruke, želio sam je vidjeti u ostvarenim Hlinkinim težnjama.

Krajem listopada, kad je šef propagande slovačke vlade Šanjo Mach avionom došao u posjete svojim znancima u Zagreb, pozvao me je, da pođem s njim vidjeti slobodnu Slovačku. Nisam nikad letio, ali ovajputa bih zastalno bio odletio u Bratislavu, da me preči i neodgodivi poslovi nisu zadržali.

»Doći ću na otvorenje slovačkog sabora!« rekao sam.

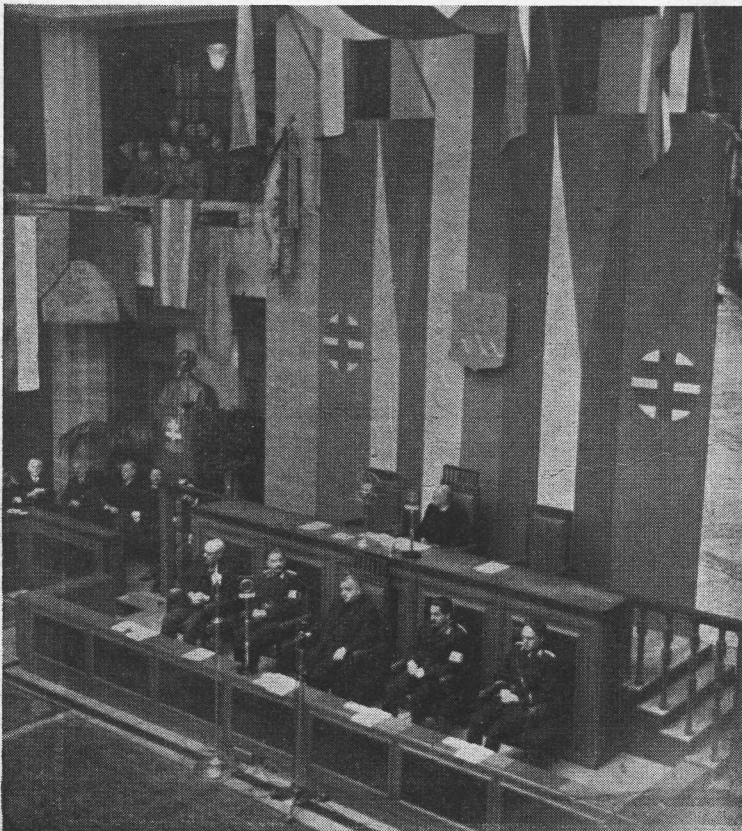
I održao sam riječ. Uoči otvorenja slovačkog sabora dovezao sam se 17. siječnja po podne s prijateljem Đukom u Bratislavu. Nas smo dvojica bili jedini Hrvati, koji smo došli za tu najsvečaniju historijsku zgodu u pohode Slovacima, pa smo bili vrlo srdačno primljeni.

»Zašto nam niste točno javili svoj dolazak, bili bismo auto poslali u Beč pred vas,« rekao nam je dr Karol Klinovský, šef državne zaštite, stari naš dobri znanac, koji je još u rujnu s drom Zvrškovcem, sadašnjim slovačkim delegatom u zajedničkom ministarstvu vanjskih posala, bio kod nas u Zagrebu ne sluteći, što će se već u listopadu dogoditi sa slovačkim narodom.

S drom Klinovským smo pošli do privremene sabornice, za koju je upotrebljena aula bratislavskog sveučilišta. Tu je baš vijećala slovačka

CIJELA SABORNICA STOJI U POČAST USPOMENE ANDREJA HLINKE, DOK DOBNI PREDSJEDNIK DR BUDAY O NJEM GOVORI

Slika lijevo:

S OTVORENJA SLOVAČKOG SABORA

Slika prikazuje predsjedništvo, koje je ukrašeno mnoštvom zastava: u sredini slovačka, do nje s jedne i druge strane državna češko-slovačka, dalje dvije slovačke autonomističke, a iza tih zastava dvije velike papinske. Na predsjedničkom je mjestu dr Josip Buday, predsjednik Društva sv. Vojtjeha, koji je kao najstariji član sabora otvorio prvo zasjedanje. Pred njim nešto niže sjedi slovačka vlada: u sredini predsjednik vlade dr Josip Tiso, desno ministar prometa dr Djurčanski, uza nj ministar prosvjete dr Černák, a lijevo uz predsjednika vlade ministar gospodarstva Tjeplanski i uza nj ministar pravde Vančo.

Sve četiri slike foto „Obitelj“

Slika desno:

DEFILE HLINKINIH GARDA POSLIJE OTVORENJA SLOVAČKOG SABORA

Pred Slovačkim Narodnim Kazalištem

Slika dolje.

ŠEF PROPAGANDE SLOVAČKE VLADE ŠANJO MACH

govori iza defileja Hlinkinih garda poslije otvorenja slovačkog sabora

vlada s novoizabranim narodnim zastupstvom. S balkona smo i mi mogli promatrati njihove priprave za sutrašnje svečano otvorenje slovačkog sabora.

Iza tih dogovora pozdravio sam se s državnim ministrom Karlom Sidorom.

»Dobro došli! Kad ste stigli? Jeste li primili moje pismo?« bile su njegove prve riječi. Čim je bio postao ministar i podpredsjednik zajedničke češkoslovačke vlade, čestitao sam mu i molio ga, da njemu (i predsjedniku slovačke vlade dru Tisu) smijem posvetiti knjigu, koju pišem o Hlinki. Odmah mi je stigao njegov odgovor. »To je bio moj prvi ministarski akt!« rekao mi je sada.

Svečanost otvorenja slovačkog sabora započela je sutradan 18. siječnja u 9 sati prije podne sv. misom i nastupom prve pukovnije Hlinkinih garda. Što se više bližio 11 sat, to se teže bilo probiti kroz ulice do sveučilišta, tako je sve bilo puno naroda. Sva je Bratislava bila u svečanom ruhu slovačkih narodnih, slovačkih autonomističkih i drugih zastava.

Privremena sabornica imala je u pročelju 14 m dugu slovačku bijelo-modro-crvenu zastavu, koja se iznad predsjedništva nadvila u obliku baldakina. Do nje su s jedne i druge strane bile 2 državne češko-slovačke zastave, zatim 2 modre slovačke autonomističke s crvenim dvokrižom na bijelom okruglom polju, a iza sviju tih zastava isticale su se u pozadini dvije velike papinske bijelo-žute-zastave.

»Slovačka i Irska su valjda danas jedine zemlje u Evropi, koje u ovako svečanom času svog državnog života ističu na ovako oficijelan način i svoju odanost papinstvu,« rekao sam Đuki, kojemu je srce igralo od dragosti, kad je vidio tu manifestaciju slovačke katoličke dosljednosti i neustrašivosti.

Bile su tu i zastave iz slovačkih borba u prošlosti, dvije još iz Jelačićeva doba, a dvije legionarske iz svjetskog rata. Ispod tih zastava s jedne je strane bilo postavljeno poprsje Andreja Hlinke, a s druge strane poprsje generala Štefanika.

Iznad predsjedničkog sjedišta isticao se impozatno zlatni dvokriž, grb slovačke pokrajine, slovačke državnosti.

Pjevanje staroslavenskog Očenaša (pjevao pjevački zbor u jednoj loži) bio je uvod u samo otvorenje sabora. Ta pjevana molitva, koju su svi stojeći slušali, sjetila me je, kako je njom prije 5 mjeseci započeo i tužni čin sprovoda Andreja Hlinke. Kolika razlika između onog i ovog časa! Svrnuo sam pogled prema poprsju Hlinkinu, koje je u taj čas zasjalo obasjano reflektorom . . .

A onda je održao svečani govor kao dobni predsjednik sabora dr Josip Buday, predsjednik Slovačkoga Književnog Društva sv. Vojtjeha i jedan od najužih suborilaca Hlinkinih, nitranski kanonik. Divan govor, iz kojeg je progovorila duša Hlinkine Slovačke. Govor o slovačkim borbama, o težnji za slovačkom državnošću, o sveslavenskom slovačkom osjećanju . . .

»Ponosimo se,« bio je jedan od najljepših i najtoplijih dijelova toga govora, »da se na tlu naše Slovačke po slovačkom sinu Kolláru rodila sveslavenska misao, kojoj smo mi Slovaci ostali vjerni do današnjega dana. Osjećamo ljubav prema svim slavenskim narodima, sa svima želimo živjeti u bratskoj vezi, u prvom redu« — tu se okrenuo prema predstavnicima zajedničke češkoslovačke vlade, koji su sjedjeli nedaleko poprsja Hlinkina — »s onima, s kojima smo u zajedničkoj državi, s braćom Česima i karpatskim Ukrajincima. Imali smo u dosadašnjem za-

(Nastavak na strani 89.)

CRNI DVORAC

FRANCUSKI NAPISALA M. DELLY — PREVODI ZLATA L. P.

(Nastavak)

Dok je trajala opasnost, vojvoda bi se Rinaldo svakoga dana dovukao do sobe malog bolesnika. A kad se dječak počeo oporavljati, vojvoda mu je posvetio sve svoje brige, te se činilo, da je bolest još više pojačala vezu ljubavi, koja ga je spajala s njegovim nasljednikom.

Vojvoda je htio istražiti, kako je onaj prozor otvoren, ali nije mogao da ništa sazna: gospođa je Vaulan sama svako veče pogledala prozore u sobi svoga sina, pa je i one večeri to kao i uvijek učinila. O tome ga je uvjeravala.

»Ali možda niste dovoljno pazili. Možda ste bili rastreseni, ili ste možda zaboravili da pogledate,« reče vojvoda oporo.

»Oh, ne, posve sam sigurna, da sam sve pregledala! Čak sam snažno prodrmala obadva prozora, kako bih bila sigurna, da su dobro zatvoreni.«

»Kako dakle da ovo protumačite? Tko je iza vas ušao u dječakovu sobu?«

»Nitko, baš nitko... A napokon naša vrata bila su hermetički zatvorena...«

Ona doista nije znala da protumači tu tajnu, a ni onaj neobični zvižduk, koji ju je tako naglo probudio. Ali je zato još pažljivije bdjela nad sinom. On je bio još ponešto slab, pa je liječnik preporučio mnogo obzira, a i razonode.

»Trebao bi mu drug njegovih godina.«

»Eh! Ne će ga biti lako naći!« primijeti vojvoda. »To bi mogao biti Petar..., ali mislim, da ti nije baš po volji; zar ne, Gislano?«

Dječak snažno potrese plavom glavicom:

»Ne, striče. Dva sam se puta s njime igrao, i uvijek je bio namrgođen.«

»Istina je: nema baš mnogo prijatan karakter. A ipak njegova majka čini sve, da ga popravi! Potražimo malko, koga bismo mu mogli naći za druga!... Ah, možda mali Aubarsov! Sigurno ste u crkvi opazili gospođu Aubars, Antonijeto. Tamo uvijek dolazi. To vam je smeđa, ozbiljna i žalosna gospođa u vrlo strogoj crnini. Ona je već dvije godine udovica, a stanuje u dvorcu Crvena Pećina, u blizini Sv. Petra. Nekad su naše dvije obitelji bile vrlo intimne, a sada mi gospođa dolazi samo zaželjeti sretnu Novu Godinu. Njezin mi se sin čini dražestan i dobro odgojen. Antonijeto, morali biste joj poći u posjete. Siguran sam, da biste se slagale, pa biste se mogli sprijateljiti s onom mladom gospođom, koja je vrlo odlična, a u društvu mnogo simpatičnija, nego što to njezin hladan izgled na prvi pogled pokazuje.«

Sutradan gospođa Vaulan pođe u dvorac Crvena Pećina, gdje ju je gospođa Aubars vrlo lijepo primila. Mali Mauricije činio joj se, kao da je baš stvoren za druga njezinu Gislanu. Nekoliko dana iza toga dva su se dječaka igrala zajedno u vrtu kraj dvorca. Po nalogu vojvode svakog je dana polazila kočija do Crvene Pećine, da preuzme malog Aubarsa ili da onamo povede Gislana, koji je bio zanesen svojim novim prijateljem.

Gospođa Van Hottem nije se pokazivala ni najmanje povrijeđena gledajući, da se budućem vojvodi dodjeljuje jedan drug izvana, dok bi njezin sin, koji je skoro bio istih godina, morao biti izabran za tu svrhu. Uostalom ona se nikada nije pokazala željna tijesnih veza između dva dječaka, a ona osama, u kojoj je odgajala svoga Petra, doista nije mogla učiniti društvenijim tog divljeg i šutljivog dječaka.

Ipak je zbog nekog obzira gospođa Vaulan ponekad poručila malom Van Hottemu, da se dođe igrati s ostala dva dječaka. Ali netom bi se pojavilo njegovo namrgođeno lice, Mauricije je pokazivao svoje negodovanje, a Gislano skupljao lijepe svoje plave obrvice. No kako su obojica bili vrlo dobro odgojeni, činili su sve, da se pokažu susretljivi i da pozabave malog Holanđanina.

Dojkinja sa Jave Ahelma uvijek je pratila svoga malog gospodara. I dok se on igrao, ona je pravila prekrasne vezove. Ali njezine crne i plamene zjene nisu se ni za tren skidale s njega i s Gislana. Barunica je vrlo mnogo cijenila tu sobaricu te joj je vrlo često povjeravala svoga sina. A jednoga dana videći, da se gospođa Vaulan, iako se dosta slabo osjećala, sprema otpratiti u vrt tri dječaka, reče svojom običnom odmjerenom učtivosti:

»Možete bez straha Akelmi povjeriti dječake. Ona ih ne će izgubiti s vida, budite uvjereni, i znat će ih poslušati.«

Gospođa Vaulan ostavi dječake pod nadzorom sobarica sa Jave, a Gislano, kad se vratio, reče joj, da je Akelma znala divne priče i da im je obećala naučiti ih nove i zabavne igre. Ta je žena pokazala mnogo brige prema Gislanu. Pa-

Desno: **STUDIJA GLAVE** (ulje)
Naslikao Isidor Kršnjavi
Slika s izložbe „Pola vijeka hrvatske umjetnosti"

zila je, da se ne ugrije previše u trčanju. A kad mu je opazila čelo vlažno od znoja, obrisala mu ga je svilenim, vrlo mirisnim rupčićem. Ali ljubomorni Petar navali na nju s leđa, oduzme joj rupčić i počne vikati:

»Najprije meni! Ti se ne smiješ za njega brinuti!«

Akelma, koja je inače uvijek slušala hirove svoga mladog gospodara, zgrabila ga je za ramena, otrgnula mu rupčić iz ruke i bacila ga u potok, koji je šumio u dnu vrta.

»Da si vidjela mamice, kako se bila uzrujala! Čak je bila izmijenila boju, a ruke su joj drhtale. Mamice, mene malko boli glava i vrlo sam pospan.«

Za vrijeme noći bol se glave pojačala, a trajala je i preko čitavog dana... I Petra je boljela glava, ali ne tako jako. Drugog dana oba su se dječaka oporavila, ali je u Gislanu ostala neka umornost, koja ga nije više dana napuštala.

Međutim se gospođa Vaulan vrlo slabo osjećala, te su je često zahvaćale nenadane vrtoglavice. Njezin je san bio težak i pun strašljivih sanja. Gubila je tek i na očigled je propala.

»Antonijeto, vi ste smršavili i vrlo ste blijedi,« reče joj jednoga dana vojvoda od Saillesa. »Možda vaš organizam ne podnosi naše podneblje?«

»Ne bih znala, striče, činjenica je, da se osjećam vrlo umorno!«

»Onda se više odmarajte! Kornelija će vas zamijeniti nekoliko dana u vašim dužnostima kućedomaćice; zar ne?« reče okrenuvši se prema pastorki, koja se nalazila u blizini.

»Zastalno, dragi oče!« odgovori barunica s ljupkom učtivošću.

Od tog časa posluga je postala besprikorna, i gospođa Vaulan osjeti veliko olakšanje, kad se našla oslobođena jedne za nju tako teške brige. No ipak umornost nije prestajala, nego se dapače povećala uza svu razonodu, koju je za sebe potražila. Pored toga osjećala se sve više pritisnuta od neke tmurne žalosti, koju nije uspijevala nadvladati, a koju nije nikada prije okušala, pa niti u najtragičnijim časovima svoga života.

TKO JE TO?

Gislano uđe u veliku sobu, kojoj su zidovi bili pokriveni ljubičastim brokatom i na prstima se približi krevetu svoje majke. Uhađao je odlazak liječnika pa je sad htio da čuje, kako je njegovoj dragoj bolesnici. Već petnaest dana nije vrućica ostavljala gospođu Vaulan te joj je polako, ali neumoljivo oduzimala sve njezine snage. Ona se zbog toga prestrašila pa je po savjetu vojvode od Saillesa, koji je bio zabrinut zbog njezine vidljive promjene, pozvala liječnika. Prije svog odlaska doktor Marquet rekao je bolesnici, da ju je pograbila vrlo jaka anemija, propisao joj je lijekove i odredio za proljeće promjenu boravka od nekoliko mjeseci.

»Obećajem vam, da ćete ozdraviti brzo i posvema,« bio je nadodao, kad se opraštao.

Ova liječnikova sigurnost povrati mladoj ženi nešto odvažnosti, pa kad je opazila, da ulazi Gislano, reče mu posve zadovoljna:

»Vidjet ćeš, da će tvoja mamica brzo ozdraviti. Bar se tome nadam, dragi.«

(Nastavit će se)

Prikaz naše seljačke politike

Uz knjigu »Gospodarski život na selu«*

Napisao M. Bošnjak

Među ovogodišnjim izdanjima Društva Sv. Jeronima od osobitog je značenja knjiga profesora Milana Ivšića: »Gospodarski život na selu«, kojom pisac završuje svoj ciklus seljačke politike. Dosada su već izašle među jeronimskim izdanjima tri knjige, gdje je pisac razlagao svoje poglede u naš narodni život, a koje su predhodile i koje su povezane s najnovijim piščevim djelom. Knjige iz tog ciklusa po redu izlaženja jesu: »Diljem sela« (g. 1936.), »Seljačka politika« (1937.), »Društveni život na selu« (g. 1938.) i za god. 1939. »Gospodarski život na selu«. O velikoj vrijednosti tih radova bilo je već govora u našem listu, kod objelodanjenja knjige »Društveni život na selu« (»Značajno djelo u našoj socijalnoj književnosti«; »Obitelj« g. 1937. br. 39. str. 728.). Također je izašao u našem listu kratak osvrt na piščevu knjigu socijalnih eseja »Problemi suvremenog života«, koja je izašla kao izdanje Matice Hrvatske (Obitelj br. 7—8, g. 1938.), te se i ovaj puta rado osvrćemo na najnoviji literarni doprinos uvaženog našeg socijalnog stručnjaka. Ove naše ranije osvrte spomenuli smo, da ne moramo ponavljati neke napomenute konstatacije.

Naša književnost oskudijeva na ovako vrijednim djelima iz tog područja. Dok nas protunarodna štampa obasiplje s mnoštvom, većinom tuđih prijevodnih propagandističkih letaka, brošura i knjiga, gdje se narivaju sve protunarodne, socijalističke, marksističke, te komunističke doktrine i ideologije, dotle ovakva specijalno naša prvorazredna socijalna djela znače u našoj književnosti pravi blagdan. Zato je i čitav ciklus seljačke politike prof. M. Ivšića kao cjelovito djelo od osobite važnosti i značenje za svakoga, tko se želi upoznati s životnim problemima našega seljaštva, s tim najvažnijim privrednim staležem hrvatskog naroda. Ta djela mogu poslužiti kao putokaz, kao mala narodna politička ekonomija, ekonomska politika i sociologija za upoznavanje i rješavanje najvitalnijih hrvatskih opće-narodnih pitanja. To je priručnik i savjetnik seljaku i radniku, te informator za gradskog čovjeka i intelektualca.

Četvrta knjiga »Gospodarski život na selu,« sadrži ovih sedam poglavlja, zapravo sedam gospodarskih eseja: Osnovi gospodarskog napretka na selu, Javne vlasti i seljačko gospodarstvo, Osiguranje seljačkoga gospodarstva, Seljačka vjeresija, Sređivanje seljačkih posjeda putem komasacije, Raseljavanje seljaštva (»unutrašnja kolonizacija«) i Radništvo na selu.

U prvom uvodnom općem poglavlju o osnovi gospodarskog napretka na selu, ističe odmah pisac, da seljačko gospodarstvo ne kroči tokom posljednja dva stoljeća u svom unapređivanju istim korakom s ostalim privrednim granama. On tome nalazi uzroka, te odmah postavlja i zadatke za hrvatsko seljaštvo i vrhovnu vlast, kako da se uzdrži, podigne i pomogne seljačko gospodarstvo, osobito ono u t. zv. »pasivnim krajevima.« Ovom je poglavlju priložen zorni grafički prikaz zakona gospodarskog optimuma, o kojem se kod naših gospodara vodi tako malo računa i to ne samo kod seljaštva, nego i kod drugih staleža. »No iskorišćavanje rentabilnosti gospodarstva, pa tehničke i kulturne melioracije ostat će bez većih uspjeha, ako svojim posebnim seljačkim zakonodavstvom ne osiguramo seljački dom,« naglašuje pisac.

Taj krik autora za novim ispravnim zakonodavstvom, ponavlja se u svim poglavljima i svakom prilikom, jer bez njega se ne može ni zamisliti potpuno unapređenje seljačkoga gospodarstva. Pisac daje podstreka za stvaranje novih zakona u svim tretiranim predmetima, s novim prijedlozima i s kritikom dosadanjih pozitivnih zakona, koji sadrže mnogo neispravnosti i pogrešnosti. Iznosi mnogo novih pobudnih misli i nacrta za stvaranje boljih zakona i općih i posebnih.

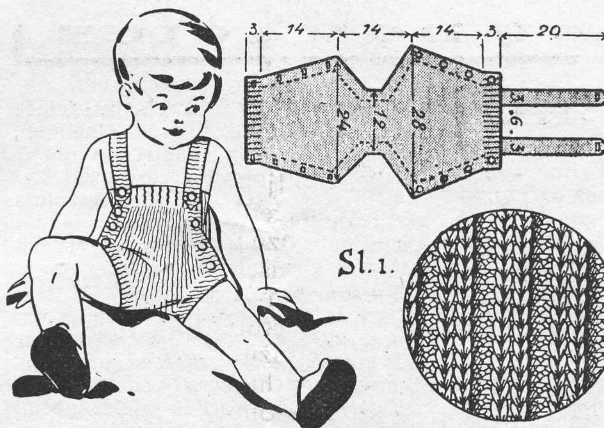
Iz samih naslova poglavlja, koje smo gore iznijeli, može se razabrati, o čem se u njima raspravlja. Sve je to pisano s toliko poznavanja i na osebujan piščev način. On zalazi u suštinu samih problema, ne samo kao suhoparni naučni istraživalac, već s mnogo ljubavi za ispaćeni seljački stalež. Naročito su vrijedna pitanja prikazana u poglavlju »Sređivanje seljačkih posjeda putem komasacije« i danas osobito gorući narodni problem unutrašnje naše kolonizacije, koji zasijeca u naš opstanak i koji treba pokazati, da li imamo toliko vitalne snage da uščuvamo narodnu grudu.

To je prikazano u poglavlju »Raseljavanje seljaštva«, gdje autor pozdravlja naporni rad na tom području zadruge »Zemlje«, koja gotovo bez ikakvih sredstava vrši s uspjehom veliku misiju.

Knjiga je, (a to vrijedi i za čitav ciklus) veoma pregledno napisana i cijeli raspored ukusno djeluje i znači kod nas novost u tehničkoj opremi knjige. Na početku svakog poglavlja donosi autor po jedan značajniji ulomak iz beletristike, koji zasijeca u seljačke probleme i ima veze s onim, što se raspravlja na tom mjestu, te autoru služi kao motto. (Autor osobito cijeni Vjenceslava Novaka, kojeg je u zasebnoj studiji detaljno obradio.) To ujedno pokazuje vezu naše beletristike sa narodnim životom, te da se kod rješavanja narodnih problema trebaju naći na okupu svi intelektualci, pa tako i umjetnici.

* Dr Milan Ivšić: **»Gospodarski život na selu«,** izdano među izvanrednim jeronimskim izdanjima za g. 1939. Cijena Din **10.—**; za naše pretplatnike Din **8.—**.

Pletene gaćice za dječačića

Za ove male gaćice (za dijete od 6 do 12 mjeseci) potrebno je oko dva i po klupka meke četveronitne vune i igle od 3 mm.

Gaćice se rade sa tri različita uzorka: 1. Dvije očice pravo, dvije očice krivo, sl. I. 2. Sve pravo u svim redovima, sl. III. 3. Na pravoj strani radnje plete se jedna očica pravo, jedna očica krivo — naizmjence. U drugom redu sve očice pravo, sl. II.

Počnemo plesti sa 58 očica. Pletemo 2 očice pravo, dvije očice krivo. U petom redu načinimo sa svake strane rupicu tako, da iza treće ispletene očice — 4 očice završimo i onda pletemo dalje, a na drugom kraju igle načinimo opet rupicu u istom razmaku od kraja. U slijedećem redu, iznad završenih očica, načinimo nove 4 očice. Iznad rupica pletemo još 6 redova: dva pravo, dva krivo. Dalje radimo po 2 uzorku, sl. II., samo se na svakom kraju plete 10 očica uvijek pravo, sl. III. U svakom 8 ili 10 redu dodamo na jednom i drugom kraju reda po 1 očicu, unutar ruba od 10 očica. Dakle povećavamo broj očica između tih rubova. Na rubu se na svakih 5 cm razmaka učini rupica ista kao i ona prva.

Kad imamo 75 očica, oduzimamo u svakom redu po 2 očice; i opet moramo paziti, da nam ostane sa strane rub od 10 očica.

Kad imamo 40 očica, pletemo 4 cm ravno. Onda na svakom kraju reda ispred ruba dodajemo po 3 očice, dok ih ne bude 98. Iza toga ćemo u svakom 8 ili 10 redu oduzimati po 1 očicu, dok ih ne ostane 74. Dalje pletemo 4 cm i to 2 očice pravo, 2 očice krivo naizmjence. Završimo 16 očica, 10 ih sačuvamo za naramenicu, koju pletemo pravo 20 cm duljine. Načinimo rupicu i završimo u šiljak.

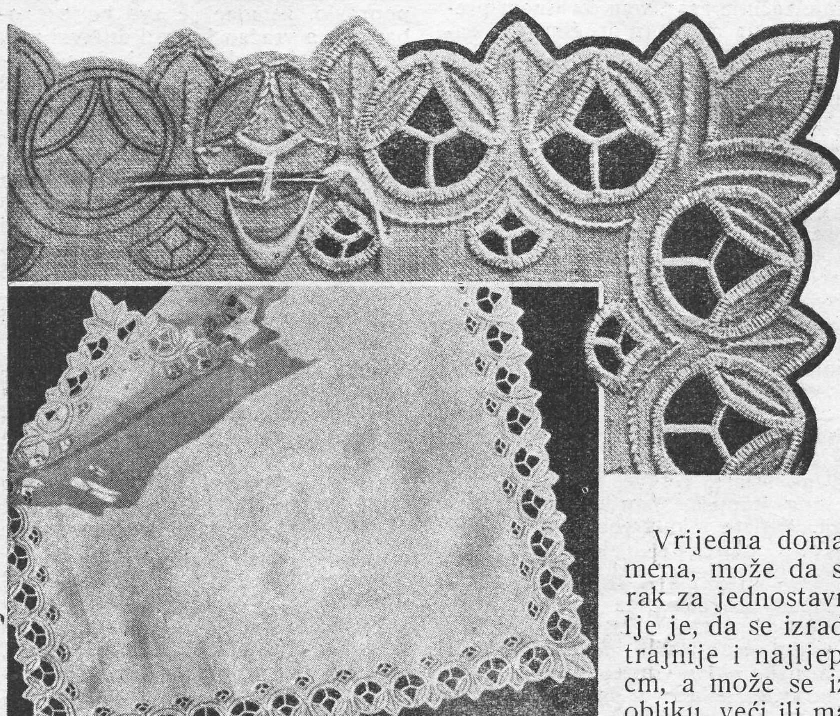
Vratimo se na pojas, završimo 22 očice, 10 sačuvamo za drugu naramenicu, koju učinimo isto kao prvu, i onda završimo još onih 16 očica od pojasa.

Izabrat ćemo 8 lijepih gumbića, koji bojom odgovaraju boji gaćica, i prišit ćemo ih na rubu pravo pletenom. Naramenice se zakapčaju naprijed na najgornjim gumbima.

Ove naoko komplicirane gaćice lako se izrade, a vrlo su praktične za maleno dijete.

Z. L. P.

Postolnjak

Vrijedna domaćica, koja ima više slobodnog vremena, može da sama preriše s naše slike lijepi uzorak za jednostavni, ali vrlo ukusni postolnjak. Najbolje je, da se izradi na lanenom platnu, jer je ono najtrajnije i najljepše. Ovaj naš postolnjak velik je 40 cm, a može se izraditi u dugoljastom i kvadratnom obliku, veći ili manji, prema potrebi. Z.

ZA DOBRE DOMAĆICE

Dobar tek

Mussolinijeva juha. Srca dviju glavica kelja dobro operi i sitno nareži te ih malo pirjaj u šerpi na narezanoj slanini s malo češnjaka, a onda nalij 2 litre juhe ili vrele vode. Sve kuhaj 30 do 35 minuta. Tada dodaj 20 dkg očišćene riže, posoli i pobiberi (po volji) i kuhaj još 20 minuta. (Talijani daju k toj juhi i naribanog parmezanskog sira).

Punjena pržolica. Ustajane pržolice stuci, posoli i pobiberi. Dotle pirjaj rižu, ali samo malo, da ostane otvrda. Sitno nasjeckani luk zapjeni na masti. Na pržolice metni rižu, poškropi mašću s lukom, smotaj ih i sveži te pirjaj na masti. Kad postanu mekane, zapraši ih brašnom i zalij juhom.

Kuhinjski kalendar

Veljača Utorak **7**	Objed: Juha od zelenja sa žličnjacima od grisa. Punjena pržolica s krumpirom. Večera: Domaće krvavice narezane s octom i lukom.
Srijeda **8**	Objed: Juha od rajčica. Savijača sa sirom. Večera: Kajgana.
Četvrtak **9**	Objed: Juha od celera. Teleći paprikaš sa žličnjacima. Večera: Palačinke sa špinatom.
Petak **10**	Objed: Juha od graha. Jastučići s pekmezom. Večera: Salata od graha i luka.
Subota **11**	Objed: Juha od telećih kosti s rezancima. Filet od telećih jetara s krumpirom. Večera: Kobasice s hrenom. Čaj.
Nedjelja **12**	Objed: Mussolinijeva juha. Svinjetina s pirjanim kupusom. Presburški rošćići. Večera: Pokladnice s mesom. Kompot.
Ponedj. **13**	Objed: Paprikaš od krumpira i hrenovke. Večera: Rezanci s makom.
Utorak **14**	Objed: Govedska juha. Govedina s umakom od luka i krumpirom. Ptičja gnijezda. Večera: Govedina nasjeckana s lukom na octu.
Srijeda **15**	Objed: Mliječna juha. Valjušci od krumpira s umakom od šljivina pekmeza. Večera: Slanina s lukom i kruhom.
Četvrtak **16**	Objed: Paprikaš od svinjetine s krumpirom. Okrugljice od jabuka. Večera: Žganci s mlijekom.

Filet od telećih jetara. Nareži teleća jetra na odreske, provuci slaninom, posoli, pobiberi, s jedne strane umoči u brašno i prepeci u vreloj masti. Zatim ih stavi na rastopljenu slaninu i nasjeckani luk te nalij malo juhe i pirjaj pola sata. Na koncu zapraši sok brašnom i nalij malo vina.

Prezburški rošćići. Umijesi na daski tijesto iz 43 dkg brašna, 20 dkg maslaca, soli i 5 dkg šećera te i kvasac od germe, malo mlijeka i šećera. Umijesi prilično čvrsto tijesto i pusti ga, da se digne. Iz tijesta načini kugljice velike kao malo jaje, tanko ili razvaljaj, i metni na svaki dosta smjese od oraha, koju načini kao i za gibanicu s orasima. Savij uske i dugačke valjuške, krajeve zavini u oblik rošćića, namaži protučenim jajetom i složi u tepsiju razdaleko pa peci.

Ptičja gnijezda. Načini tijesto kao za gužvaru i isto ga tako pospi šećerom, cimtom, orasima i grožđicama te savij. Odmah ga razreži na dva prsta široke komade, tepsiju namasti i naprši brašnom, položi odrezane komade u tepsiju i pusti, da se dižu. Odozgo ih namaži razmućenim jajetom i peci. Vruće pospi šećerom pomiješanim sa cimtom. **S. A.**

Kućno gospodarstvo

JELA OD POVRĆA

Među glavnim jelima, kojima se svi i na selu i u gradu hranimo, jesu jela od povrća, i to osobito: kupus, krumpir, kelj, špinat i grah. Kuhaju se najviše kao variva, to jest sa začinom. No dosadilo bi nam i ne bi nam išlo u tek, da variva kuhamo uvijek na isti način i sa jednakim začinom. U nekim se krajevima zelenje začinja zaprškom (brašnom preprženim na masti), u drugim opet samo uljem. Lika ne poznaje ni jedno ni drugo. Tamo se u kupusu ili grahu kuha komad slanine i to je odmah i začin. Pojedina se zelenja ne kuhaju uvijek zasebno. Spajaju se s drugima. Tako se kelj kuha sa krumpirom, kupus se može kuhati sa rajčicama, grah sa kupusom, koraba i repa sa krumpirom. Glavno je da je sve dobro kuhano, jer napola skuhano teško je probavljivo. Kuhanjem, pogotovo predugim kuhanjem, a napose pregrijavanjem uništavaju se u jelu mnoge hranive tvari. No ne mora se sve povrće uvijek kuhati. Posebno su hranjiva zelenja, koja se jedu prijesna, jer takvim jelom dobiva tijelo važne sastojine potrebne za zdravlje. Zato treba jesti što više zelene salate, rotkve, salate od prijesnog kupusa, paprike a osobito rajčice. (Isto tako treba jesti što više voća. Osobito djeci davajte mnogo voća, pa prijesne mrkve.)

Među povrćem ima posebno mjesto g r a h (pasulj), jer po svojim kemijskim sastojinama ide u onu vrstu jela, u koju ide i meso, a ne u onu, u koju ide zelenje. Zato je grah vrlo krepko i hranjivo jelo, pa ga i na selu ljudi jedu, kad rade teže poslove. Ljudi, koji više sjede ili imadu slab želudac, teže probavljaju grah. Svaka domaćica zna, da se grah mora dugo (po 3 sata) kuhati, a stariji se grah mora još prije kuhanja (ili ujutro ili još dan prije uveče) namočiti u vodi, da se lakše može skuhati. Od graha se kuha juha, osobito od bijeloga graha. U seljačkim se kućama jede grah većinom nezačinjen. Sa zafrigom se grah priređuje kao varivo, koje se malo octom zakiseli. Dobar je grah, ako se skuhana i ocijeđena zrna preliju mašću i mrvicama od kruha prepržniima u masti i tako priređen grah je izvrstan s pirjanim kupusom. Uopće treba reći, da uz grah nije zdravo jesti slanine, mesa ili jaja, nego kupusa, repe, ili luka. Kupus i grah, repa i grah izvrsno se slažu. U mnogim seljačkim kućama jede se glavica nasoljena luka s grahom. Od graha se pravi i salata u octu s narezanim lukom. **S. A.**

Zdravlje

ZELENJE I VOĆE

Kako hrana od zelenja i voća utječe na zdravlje svjedoče ovi slučajevi:

Neka 20-godišnja djevojka bila je tjelesno i duševno posve slaba. Vagala je jedva 45 kg. Želudac joj nije probavljao hranu i trpjela je od reumatizma. Što joj sve majka nije kuhala, samo da ojača, ali uzalud. Tada je počela da joj ujutro i uveče daje kašu od jabuka, o podne najprije voće (orasi, jabuke itd.), zatim sirovo zelenje (mrkvu, rotkvu, kupus itd.), a onda kuhano zelenje (variva). Jedan dan u tjednu bila je sama sirova hrana. Nije jela ni mesa, niti pila kave, čaja ili alkohola. I gle, djevojka je počela da se oporavlja, obrazi su joj se stali rumeniti, tek joj se popravio, želudac je sve bolje probavljao, a vraćao joj se i duševni mir. U godini dana djevojka je bila zdrava, a za 2 godine preuzela je od majke cijelo vođenje gospodarstva.

Druga jedna djevojka je kao 2-godišnje dijete preboljela upalu mozga, od koje su ostale takve posljedice, da je ona sa 19 godina izgledala kao 15-godišnja djevojčica. I nju su stali liječiti voćem, sirovim i kuhanim zelenjem, pa se njeno stanje već za 5 mjeseci popravilo i za 2 godine razvila se u posve normalnu djevojku i tjelesno i duševno.

Neka debela gospođa, koja je vagala 82 kg, trpjela je od upale žila i od otoka krvi u nogu. Nikako liječenje joj nije pomoglo, dok nije stala uzimati hranu od voća, sirovog i kuhanog povrća. Već za nekoliko tjedana olakšalo joj je u nogama, hod joj je postao lakši, a tjelesna joj je težina pala na 63 kg. Pomalo je ozdravila, a i duševno se kao nikad prije oporavila.

Tako eto voće i zelenje utječe na zdravlje. Tko se njim sve više hrani, gubi tek na meso te na slana i paprena jela, a jača mu se tek na sir, mlijeko, med i crni kruh. **S. A.**

Mali Toma u balonu

Prema istoimenom romanu Mark Twaina. *Slike i tekst od M. Fučića*

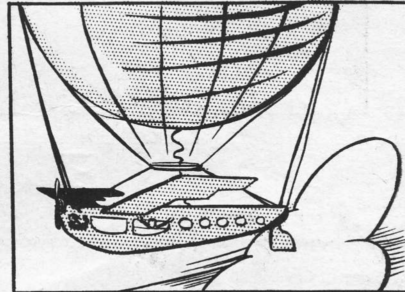

1. Nitko ne bi mogao poreći, da je Tom Sawyer poslije svih svojih pustolovnih putovanja i junačkih podviga bio najslavniji čovjek u gradiću Haunibalu na rijeci Missouriju...

2. I da se u njegovo srce nije uvukla jednog dana zla slutnja, da će mu slava ipak izblijediti, te da Tom nije imao i takmaca, starog poštara Nata Parsona, koji je prije njega bio punih puncatih 30 godina najglasovitiji u Haunibalu radi jedne svoje nevjerojatne pustolovine, jasno je, da bi Tom bio i najsretniji čovjek na svijetu.

3. Kad su iznenada novine donijele senzacionalnu vijest, da će poznati naučenjak i stručnjak za balonologiju prof. dr. Prudentius Mudri odletjeli za put oko svijeta u svom balonu »Deseto čudo svijeta«, čudu, koje će začuditi svijet, Tominom je glavom proletila »krasna« misao:

4. »Hura! Hura! Divna prigoda! Treba pogledati taj balon prije Nata Parsona! Prvi donijeti vijesti! Opet se proslaviti! Više od Nata Parsona!«

5. Smišljeno — učinjeno. Tom i njegovi najbolji drugovi Huck Finn i crnac Jim pošli su pogledati balon.

I prije odlaska balona, kad su već gledaoci izlazili, opazi Tom Nata Parsona! I on je tu! Misli izaći najzadnji! Ali ne će! Dečki, drž'te se! Slava je naša! Mi smo za...

6. za... dnji... Joj! Jao! J-ja-o-aj, mila majka! če-ka-a-jte!«

Balon je poletio visoko, noseći u nepoznati kraj profesora Mudrog i tri slučajna putnika...

(Nastavit će se.)

S otvorenja slovačkog sabora

(Svršetak sa strane 83.)

jedničkom državnom životu i nesuglasica, koje su sad sretno uklonjene, pa sad idemo u sretniju zajedničku budućnost...«

Iz pljeska, kojim je bio popraćen taj dio govora, odazvala se Hlinkina Slovačka. To je bio odjek Hlinkina duha. Iskren, nepatvoren, od srca.

A kad je dr Buday spomenuo najvećeg borca i oca Slovačke, Hlinku, sve ustade na noge, da u svečanom strahopočitanju oda čast onomu, bez kojega svega ovoga ne bi bilo.

Ustao je među članovima konzularnog zbora i madžarski konzul, koji je, činilo mi se, sve to previše s visoka promatrao. Bog zna, kakve su mu misli i osjećaji ispunjali dušu! Ona Slovačka, koja pod Madžarskom nije smjela ni da se javlja k svojoj narodnosti, ostvaruje evo sada svoju vlastitu državnost...

Svečani svoj govor završio je dr Buday riječima:

»S pomoću Božjom otvaram prvo zasjedanje sabora Slovačke Krajine...«

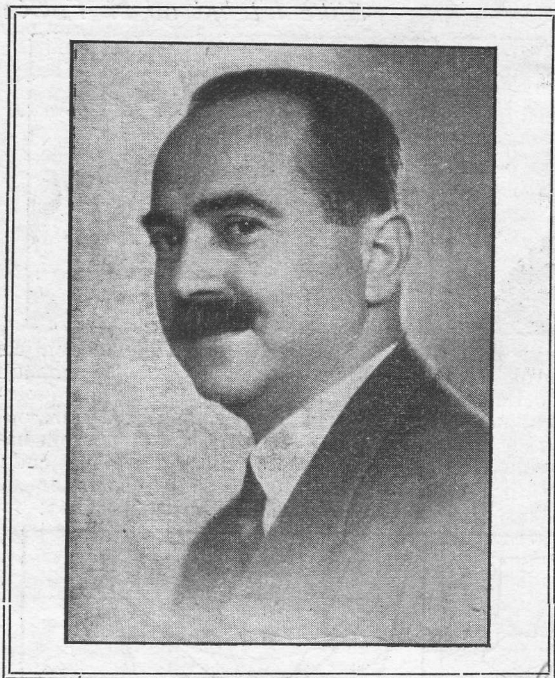
Svi izabrani narodni zastupnici položiše prisegu na ruke predsjednika slovačke vlade dra Josipa Tisa, koji je s ostala četiri člana slovačke vlade sjedio ispred predsjedništva sabora. Zatim je za predsjednika sabora izabran dr Martin Sokol, čiji je nastupni govor bio jednako svečan kao i govor dra Budaya. Još su izabrani saborski odbori, a onda je s pjevanjem slovačke himne »Hej, Slováci« završen svečani događaj, kojim je postavljena kruna na autonomiju Hlinkine Slovačke.

Iza svečanog defileja Hlinkinih garda progovorio je na trgu pred Slovačkim Narodnim Kazalištem sat kasnije šef propagande Šanjo Mach:

»Naš je boj završen. Slovačka je narodna borba postigla svoj cilj. A sad nastaju dani rada, ustrajnoga rada, discipliniranog rada, po kojem će nam u našoj autonomnoj Slovačkoj biti onako, kako to sebi sami učinimo...«

Nad Hlinkin grob u Ružomberku spustio se tog dana slovački mir, mir nakon borbe, koja je postigla svoj cilj.

VELIKI NATJEČAJ „OBITELJI“ – BR. IV.

Dr Mile Budak

Prošle godine izašao je u izdanju Matice Hrvatske roman, za koji je veći dio kritičara ustvrdio, da je to uopće najbolji hrvatski roman, koji obrađuje suvremeno zbivanje u našem narodu, za razliku od historijskog romana, gdje su »Vuci« od Nehajeva smatrani najsnažnijim u svojoj vrsti. Na slici lijevo nalazi se pisac tog neobično uspjeloga hrvatskog djela. On je i inače napisao više pripovijesti i romana iz narodnog života. Roman, koji je objavljen prošle godine, napisan je u 4 knjige, a prikazuje život naše Like i iskonsku ljubav našeg čovjeka prema svojoj najvećoj svetinji — ognjištu.

KO JE PISAC TOG ROMANA? KAKO SE ZOVE NJEGOVO DJELO? MOŽDA GA PREPOZNAJETE PO OVOJ SLICI?

Nadamo se, da ste natječajna pitanja iz prošlih brojeva već riješili. Držimo, da Vam ni ovo ne će biti teško pogoditi.

Sva rješenja zajedno pošaljite istom izakako bude objavljen cijeli natječaj. Pročitajte o tom uvjete na 4. strani omota 1. broja.

SVJETSKI DOGAĐAJI

1. siječja: Velike pobjede španjolskih nacionalista u Katalonskoj.
2. Francuski ministar predsjednik Daladier obilazeći francuske zemlje stigao na Korziku.
4. General Franco poziva Katalonsku na predaju. — Predsjednik Daladier govori u Tunisu o jedinstvu Francuskog Imperija.
5. Nova vlada osvajalačkih ekstremista u Japanu. — Predsjednik Roosevelt govori američkom Kongresu o značajnoj ulozi vjere i demokraciji.
6. Sukob madžarske i čehoslovačke vojske potrajao 2 dana.
7. Sastanak poljskog ministra Becka s Hitlerom u Münchenu.
8. Madžari optužuju Čeho-Slovačku radi oružanog napadaja.
9. Sporazum o neutralnoj zoni između Čeho-Slovačke i Madžarske do 11. siječnja, da se riješi pitanje međudržavne granice.
11. Engleski političari Chamberlain i Halifaks stigli na pregovore u Rim.
12. Španjolski nacionalisti zauzeli Montblanch.
13. Završeni talijansko-engleski pregovori bez ikakvog novog sporazuma. — Ubiven čuveni meksički odmetnik Cedillo.
14. Španjolski nacionalisti zauzeli Tortosu. — Oštar istup madžarske opozicije u madžarskom parlamentu. — Engleski laburisti odbijaju prijedlog o osnutku pučke fronte u Velikoj Britaniji.
15. Madžarska pristupila bloku protiv Kominterne, u kome se nalaze Italija, Njemačka i Japan.
16. Povučena optužba radi veleizdaje protiv Brodya, prvog predsjednika Karpatske Ukrajine. — Španjolski nacionalisti zauzeli grad Tarragonu. — Poništeni komunistički mandati u ČSR.
17. Madžarski ministar Czaky u Berlinu.
18. Otvorenje prvog sabora autonomne Slovačke. — Sredozemni manevri francuske atlantske i sredozemne flote. — Kinezi provode novu ratnu taktiku bez odlučnih bitaka.
19. Španjolski republikanci traže otvorenu pomoć od Francuske. — Dolazak talijanskog ministra vanjskih poslova grofa Ciana u Beograd na pregovore.
20. Engleska poduzima mjere opreza radi eventualnih novih atentata, koji su učestali u Engleskoj. — Glasovi, da Francuzi, u slučaju pada Barcelone, kane zauzeti otok Minorku i španjolski Maroko.
21. Španjolski nacionalisti zauzeli važni grad Igualadu u Kataloniji.
22. Čeho-Slovački vanjski ministar Chvalkovski u Berlinu. — Veliko »čišćenje« u SSSR. Uklonjeno oko 100 činovnika.
24. Španjolski nacionalisti zauzeli Manresu.
25. Apostolski Nuncij Preuzv. g. Msgr. Ettore Felici stigao u Zagreb, da prisustvuje biskupskim konferencijama. — U Slovačkoj raspuštene komunistička i sve socijalističke stranke.
26. Španjolski nacionalisti zauzeli Barcelonu, najveći grad Španjolske. Francuski odbor za narodnu obranu vijeća radi napredovanja nacionalista.
27. Francuska komora izglasala povjerenje Daladierovoj vladi s 360 : 234.
28. Glasovi o francuskim naknadama i osiguranju radi pobjeda španjolskih nacionalista.
29. Od potresa u Chileu stradalo 25% stanovništva.
30. Veliki Hitlerov govor o čvrstoći osovine Rim-Berlin. Traži kolonije, izjavljuje, da vjeruje u dugotrajni mir.
31. Bivši engleski ministar predsjednik Baldwin govori o važnosti mirotvorne misije predsjednika Chamberlaina.

Ilustrovani tjednik „Obitelj“ stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj“ izdaje Konzorcij kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji“ Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji“: Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21 Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj“ se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

ZA ŠALU I SMIJEH!..

TOČNO. Dva dječaka se prepiru o tome, postoji li Bog ili ne? Prvi veli:

»Ja ne vjerujem, da ima Boga, pošto ga nikad još nisam vidio!«

Ali mu drugi na to odmah vrlo spremno odgovori:

»Ja pak nikako ne vjerujem, da ti imaš pamet, jer ovu ja još nikad nisam vidio!«

STRASTVENI ENIGMAT. A: »Što je to s tvojim očima? Pogled ti je nekako posve čudnovat?«

B: »To ti je, znaš, od rješavanja križaljki u »Obitelji« Jednim okom gledam naime uvijek horizontalno, a s drugim vertikalno.«

MIG. On: »Ah, ta vaša dražesna mala ručica, gospojice! Tko zna, koga ćete jednom s njom usrećiti?«

Ona: »No, vi ne pitate baš nimalo egoistično!«

PREVARIO SE. Mali: »Poručila vam je mama, da bi htjela platiti dug.«

Trgovac (veseo): »E to je izvrsno. No, evo ti mali bonbona!«

Mali: ». . . Ali ne može sad odmah nego tek drugi mjesec.«

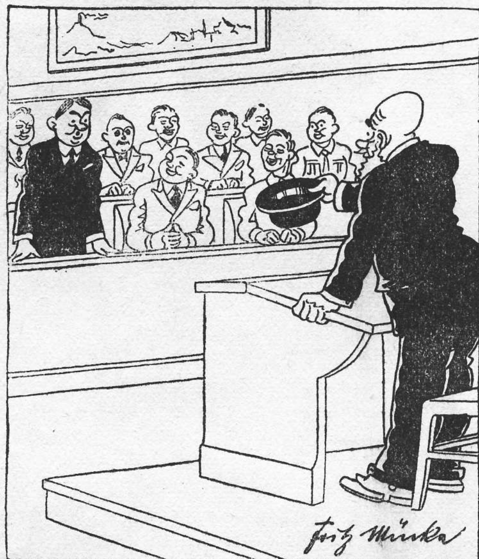
NJEGOV SUD. A: »Kako to, da vi svake godine posjećujete Zagorje? Zar je to tako lijep predjel?«

B: »To vam baš ne znam reći. Ali kadgod dođem onamo, uvijek imaju dobro vino.«

TREBA VREMENA. A: »A onih sto dinara, što sam vam ih uzajmio, već ste zaboravili?«

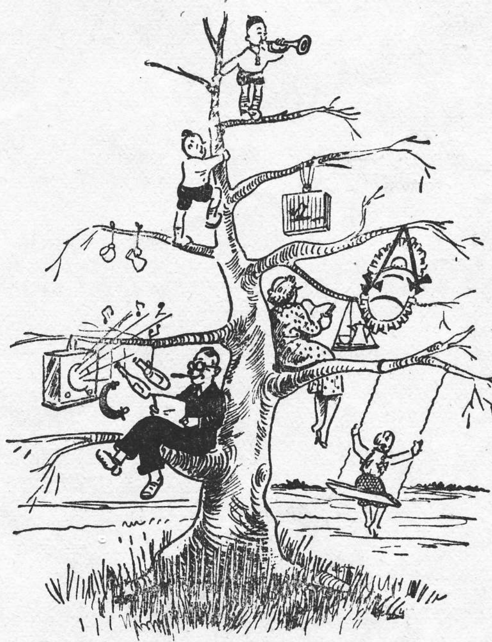
B: »Ne, još nisam. Morate mi pustiti vremena za to!«

Na predavanju iz astronomije. Profesor: »Sada ću vam prikazati put planeta Marsa. Ovdje je moj šešir. Ima li tko još kakvo pitanje?«

»Da, gospodine profesore. Je li Mars nastanjen?«

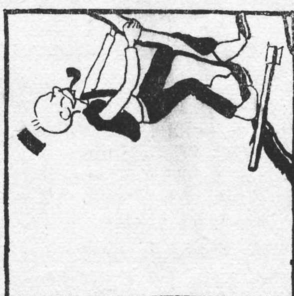

Kako mali Ivica zamišlja obiteljsko stablo (lozu)

Dobrijan kao drvosječa

Ide čika u šumicu,
nosi oštru sjekiricu.

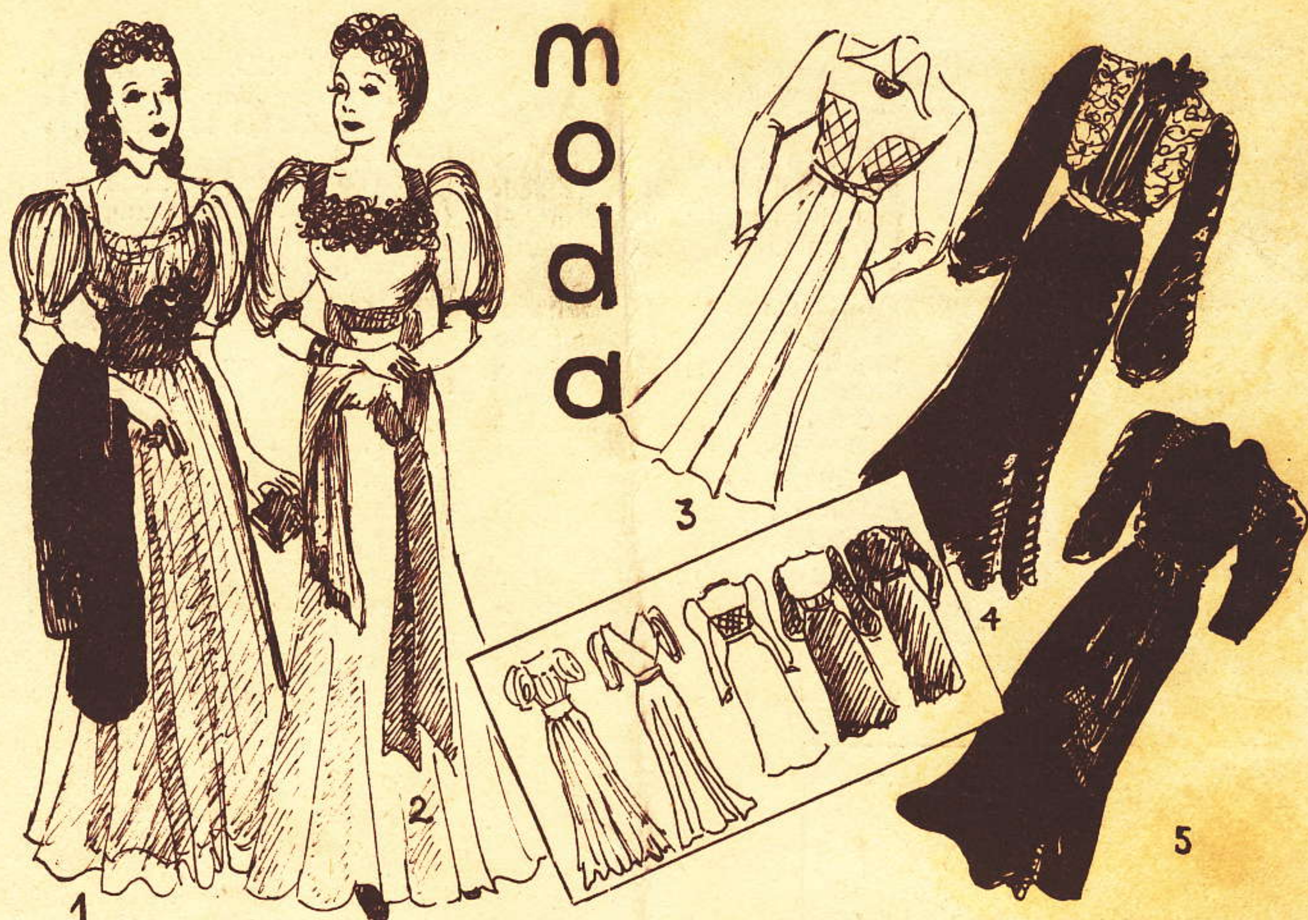
Na visoku skače granu,
I sjekirom tad zama'nu!

Siječe čika — hitro siječe,
udarci mu šumom ječe.

Ali glete! Čika pada!
Što će biti od njeg sada?

1 i 2. Dvije večernje haljine sa cvjetnim ukrasima. — **3.** Jednostavna zelena haljina kombinirana s kockastim umecima. — **4.** i **5.** Dvije elegantne poslijepodnevne haljine. Broj 4. je ukrašena sa srebrnkastim bolerom i pojasom, dok je cijela haljina u moderno ljubičastoj boji. Cvijet na ovratniku je u boji haljine. Br. 5. je tamno-plava haljina u jednostavnom kroju s ukrasom od čipaka.

Križaljka

Složio M. Badovinac

Vodoravno: 2. planina u Srbiji, 4. broj, 5. vrijeme od 24 sata, 7. svjetionik (tuđ.), 10. kovina, 12. zemljoradnik, 15. ulica (slav. selo!), 16. vitak, 17. rascijep, 19. Muš. ime, 20. Mitološki gorostas, 22. biblijsko lice (žena mu je stup soli), 23. indijski čarobnjak, 24. novinska agencija.

Okomito: 1. historijsko bojište (Napoleon III.), 2. drvo (na Libanu!), 3. vojni liječnik, 6. hrom, 7. činjenica (tuđ.), 8. Starosjedilac Italije, 9. prilog vremena, 10. crnogorično drvo, 11. konjski hod, 13. lopov, 14. rijetkost (tuđ.), 18. Isusov sudac, 19. prezime prema imenu Mate, 21. obrtnik (rezbar).

Odgonetke treba poslati do 20. veljače. Među odgonetače podijelit će se 50 knjiga.

RJEŠENJE I NAGRADE IZ BROJA 45—46

Vodoravno: 1. kovano, 3. jelo, 4. Tara, 6. sala, 7. to, 8. Sava, 10. lagati, 12. tirani, 14. Nasredin, 16. kutija, 18. ranari, 20. Valona, 22. Tisa, 24. Luka, 25. Vaso, 27. sapa, 28. Valona. — Okomito: 1. kolo, 2. nota, 3. jela, 5. rasa, 6. sanjati, 7. toga, 9. Varaždin, 10. lani, 11. Tina, 13. raniti, 15. sredina, 16. kuhati, 17. java, 18. rana, 19. rijeka, 23. Sava, 24. lupa, 25. sova, 27. Lana.

Po 5 knjiga dobili su: Mladin Berek iz V. i O. Kokičić iz A. Po 1 knjigu: I. Schmidt iz Zagreba, I. Mladenić iz S. M. i Ivanka Tusić iz C., M. Kučinić iz Zagreba, Z. Štefančić iz S. I. Z., J. Šribar iz B. i V. Fabijanić iz Zagreba.